

บทที่ 2

ลักษณะทั่วไปทางเทคโนโลยีการแพร่เสียงแพร่ภาพ และการคุ้มครองสิทธิในงานแพร่เสียง
แพร่ภาพ

2.1 ลักษณะทั่วไปทางเทคโนโลยีของการแพร่เสียงแพร่ภาพในปัจจุบันและอนาคต

2.1.1 พัฒนาการทางเทคโนโลยีแพร่เสียงแพร่ภาพ ทศวรรษที่ 90 และอนาคต

ในช่วงทศวรรษที่ 10 และทศวรรษที่ 20 การแพร่เสียงแพร่ภาพเริ่มจากการส่งสัญญาณเสียง โดยอาศัยสายทองแดงเป็นสื่อหลักในการติดต่อสื่อสาร ในขณะที่การแพร่เสียงแพร่ภาพ หรือ Broadcasting ไม่ว่าจะเป็นวิทยุหรือโทรทัศน์อาศัยคลื่นวิทยุเป็นสื่อในการแพร่เสียงแพร่ภาพ แต่จนปัจจุบันการสื่อสารทางโทรศัพท์ด้วยคลื่นวิทยุได้รับความนิยมอย่างมาก เช่น การแพร่เสียงแพร่ภาพได้พัฒนาไปใช้การแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียม และหันมาใช้เครือข่ายโทรศัพท์เป็นสื่อในการกระจายเสียงและภาพอีกด้วย นับเป็นผลสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอะนาล็อก¹ เป็นเทคโนโลยีดิจิทัล²

ในช่วง 5 - 6 ปีที่ผ่านมา อุตสาหกรรมด้านการกระจายเสียงและภาพของโลกได้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างมากภายหลังการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลให้มีข้อสงสัยญาณและเทคนิคการส่งสัญญาณใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น เช่น มีระบบการบริการโทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิกหรือเคเบิลและการกระจายสัญญาณผ่านดาวเทียม

¹ ระบบอะนาล็อก เป็นระบบที่ทำงานต่อจำนวนที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องกัน (Continuous varying quantities) เช่น อุณหภูมิหรือแรงดันจำนวนดังกล่าวนี้เราเรียกว่า จำนวนอะนาล็อก (Analog quantities) เมื่อจำนวนดังกล่าวถูกเปลี่ยนเป็นแรงดัน (Voltage quantities) เราเรียกว่า แรงอะนาล็อก การเปลี่ยนแปลงของแรงดัน ก็ต้องเป็นไปแบบต่อเนื่อง (ประทีป บัญญัติินพรัตน์, ทฤษฎีและการใช้งานวงจรดิจิทัล เล่ม 1 (ม.ป.ท., 2538), หน้า 4 - 5)

² ระบบดิจิทัล เป็นระบบที่ทำงานต่อจำนวนที่ไม่ต่อเนื่องกันเรียกว่า ดิสครีท (discrete) เช่น ค่าตัวเลขในฐานสิบ จำนวนดิสครีทเหล่านั้นสามารถแสดงเป็นค่าแรงดันได้ เรียกว่า แรงดันดิจิทัล แรงดันดิจิทัลอาจเปลี่ยนแปลงจะเป็นแบบไม่ต่อเนื่องกัน (เรื่องเดียวกัน, หน้า 5)

สำหรับในประเทศไทยนั้นหลังจากมี “ไทยคมฯ” ดาวเทียมแห่งชาติดวงแรกของไทยเมื่อต้นปี 37 หรือการมีเครือข่ายเคเบิลใยแก้วต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเครือข่ายโทรศัพท์สองล้านเลขหมายที่บริษัทเทเลคอมเอเชียได้สัมปทานติดตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร เครือข่ายชุมสายโทรศัพท์หนึ่งล้านเลขหมายของบริษัท ทีที แอนด์ ที และโครงการเคเบิลใยแก้วเลียบทางรถไฟของคอมลิ่งส์ ซึ่งล้วนแต่สามารถใช้ประโยชน์ในการถ่ายทอดสัญญาณโทรทัศน์ได้เป็นอย่างดี สิ่งเหล่านี้จะเป็นโครงสร้างพื้นฐานอันทำให้เกิดช่องสัญญาณโทรทัศน์เพิ่มขึ้นมากมาย ซึ่งคาดว่าภายใน 5 ปี ประเทศไทยจะมีโทรทัศน์ไม่น้อยกว่า 50 ช่อง³

จากการพัฒนาเทคโนโลยีการส่งสัญญาณภาพและเสียงในรูปแบบสัญญาณอะนาล็อกไปสู่การส่งสัญญาณในรูปแบบดิจิทัล ทำให้การแพร่เสียงแพร่ภาพ (Broadcasting) ก่อนสิ้นทศวรรษที่ 90 เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากกล่าวคือ

1. กระบวนการผลิตรายการเปลี่ยนแปลงไป ด้วยเครื่องมือและอุปกรณ์การผลิตแบบดิจิทัลซึ่งบันทึกเสียงและภาพในรูปของข้อมูลดิจิทัลที่ใช้รหัส 01 แทนตัวข้อมูล

Boardnews เป็นมิติใหม่ของการผลิตรายการข่าวระบบนี้อาศัยคอมพิวเตอร์เป็นพื้นฐานในการออกอากาศข่าวแบบอัตโนมัติซึ่งประกอบด้วยอุปกรณ์สร้างตัวอักษร คลังเก็บภาพ (Still Store) ระบบสร้างภาพกราฟิก และระบบสร้างภาพแอนิเมชัน (การนำเอาคอมพิวเตอร์มาสร้างภาพตัวอักษรและภาพเคลื่อนไหว ตลอดจนถึงตัดต่อภาพ) ที่จะทำงานร่วมกันในการผลิตรายการสดเพื่อออกอากาศ

2. การถ่ายทอดและการออกอากาศเปลี่ยนไป กล่าวคือ การกระจายเสียงวิทยุและการกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์จะเปลี่ยนแปลงไปในรูปของ Digital Broadcasting

การกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์เริ่มมีการนำระบบดิจิทัลคอมเพรสชัน หรือการบีบอัดสัญญาณให้มีขนาดเล็ก เพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดได้จำนวนช่องมากขึ้น การส่งข้อมูลรวมเร็วขึ้นก็เริ่มมีการนำเข้ามาใช้ในการถ่ายทอดสัญญาณผ่านดาวเทียมภายในปี 2538 แล้ว ตัวอย่างใกล้ตัวได้แก่ กรณีที่บริการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก “ไอบีซี เคเบิลทีวี” ของกลุ่ม

³ เรียบเรียงจาก สมชัย จิว, “โฉมหน้าบรรดาศาสดังยุค” 90 “วารสารคู่แข่ง” 174 (พฤศจิกายน 2537), หน้า 118-121.

ชินวัตรฯ ประกาศเปลี่ยนระบบการส่งสัญญาณจากคลื่นไมโครเวฟด้วยระบบ MMDS⁴ มาเป็นระบบดิจิตอล DTH (Direct to Home) โดยใช้ดาวเทียมไทยคม 1 เป็นสื่อถ่ายทอดสัญญาณโดยตรงถึงสมาชิกทั่วประเทศ ซึ่งจะช่วยให้สามารถเพิ่มจำนวนช่องทีวีใน 1 ทราเนอสปอนเดอร์ได้ 5-10 ช่อง

การถ่ายทอดและการออกอากาศอีกรูปแบบหนึ่งที่กำลังได้รับการกล่าวถึงกันมากก็คือ การใช้ระบบเคเบิลใยแก้วนำแสง (Fiber Optic) ซึ่งทั่วประเทศทั่วโลกต่างตื่นตัวและเตรียมที่จะเข้าไปสู่เทคโนโลยีกันแล้ว การถ่ายทอดสัญญาณผ่านเครือข่ายเคเบิลใยแก้วนำแสงนับเป็นเทคโนโลยีทันสมัยที่สุดที่เกิดขึ้นบนโลกในเวลานี้ ซึ่งเป็นการใช้ระบบดิจิตอลคอมพิวเตอร์เข้ามาจัดการเช่นเดียวกันแต่ความสามารถในการเพิ่มช่องสัญญาณมากกว่า การรับส่งข้อมูลรวดเร็วกว่าหลายเท่า จนเป็นที่มาของแนวความคิดใหม่ในการให้บริการโทรทัศน์ระบบสื่อสารสองทาง (Interactive television) และถือได้ว่าเป็นการปฏิวัติครั้งสำคัญของวงการแพร่เสียงแพร่ภาพยุคใหม่เลยทีเดียว

3. เกิดบริการรูปแบบใหม่ขึ้นอีกมากมาย ดังได้กล่าวแล้วว่าแนวโน้มที่โลกระบบเคเบิลและดาวเทียมมีอัตราการเพิ่มของระบบภาคพื้นดินถึง 5 เท่า ทั้งนี้เพราะทั่วโลกกำลังแข่งขันกันส่งดาวเทียมของตนขึ้นไปลอยอยู่ในอวกาศเหนือพื้นโลก ในขณะที่เดียวกันแนวความคิดเรื่องทางด่วนข้อมูล (Information Superhighway) ก็เป็นตัวเร่งให้ประเทศทั่วโลกหันมาลงทุนวางระบบเครือข่ายเคเบิลใยแก้วด้วย ทำให้โอกาสของการเกิดบริการโทรทัศน์ระบบสื่อสารสองทาง⁵ มีสูงมากโดยอาศัยเทคโนโลยีดิจิตอลประสานเข้ากับการใช้สัญญาณที่มี

⁴ระบบ MMDS (MULTICHANNEL MULTIPOINT DISTRIBUTION SIGNAL) เป็นการใช้สัญญาณในระบบอนาล็อก ส่งออกเป็นคลื่นไมโครเวฟ ไปเข้าอีกสายอากาศตามบ้านของสมาชิก.

⁵บริการโทรทัศน์ระบบสื่อสารสองทาง หรือ Interactive Television เป็นบริการการสื่อสารสองทาง ผู้ชมสามารถสื่อสารกับสถานีโทรทัศน์ได้เพียงแค่นั่งอยู่หน้าจอโทรทัศน์เท่านั้นการให้บริการแบบสื่อสารสองทางนี้เป็นการบริการแบบออนไลน์ในประเภทต่าง ๆ เช่น

- DISTANCE LEARNING AND INTERACTIVE EDUCATION คือการเรียนการสอนแบบโต้ตอบกันโดยผ่านเคเบิลทีวี โดยผู้รับบริการสามารถซักถามทำความเข้าใจหรือร่วมแสดงความคิดเห็นพร้อมกันได้

ประสิทธิภาพสูง (ดาวเทียมและสายเคเบิลใยแก้ว) และการพัฒนาเทคโนโลยีการบีบอัดข้อมูล ทำให้แนวโน้มของการบริการโทรทัศน์พัฒนาไปสู่บริการ “โทรทัศน์ระบบดิจิตอล” (Digital TV) ซึ่งออกมาในรูปแบบโทรทัศน์ประเภทที่ต้องจ่ายค่าดู (Pay-TV) คือระบบโทรทัศน์ที่ผู้ชมต้องจ่ายค่าบริการให้แก่เจ้าของเครือข่ายผู้ให้บริการหรือผู้ถ่ายทอดสัญญาณ โดยอาจจะจ่ายในรูปแบบสมาชิกที่เสียค่าบริการเป็นรายเดือน/รายปี เช่น โทรทัศน์ระบบบอกรับสมาชิก

2.1.2 เทคโนโลยีของการแพร่เสียงแพร่ภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีในปัจจุบันและในอนาคตมีความหลากหลายมาก หากพิจารณาพัฒนาการทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต ทำให้ยากแก่การแบ่งแยกประเภท ผู้เขียนจึงใคร่ขอนำแนวความคิดทางกฎหมายมาพิจารณาเป็นหลักในการแบ่งแยกประเภท

Marie Helen Pichler ได้กล่าวถึงสิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพและสิทธิในการแสดงออกสู่สาธารณะ ต้องเป็นลักษณะการนำงานออกสู่สาธารณชนโดยทั่วไปซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการแพร่เสียงแพร่ภาพ และสองวิธีหลักในการนำงานออกสู่สาธารณชนไปสู่ผู้ฟัง แยกประเภทสิทธิได้ดังนี้

- INTERACTIVE ENTERTAINMENT เป็นการให้บริการที่ผู้รับบริการสามารถเลือก ชมรายการในจุดที่ต้องการได้ เช่นรายการชมการถ่ายทอดรายการกีฬา ผู้ชมสามารถเลือกมุมกล้องในการถ่ายทอดที่ต้องการได้จากจอทีวี

- PAY-PER-VIEW หรือบริการช่องโรงภาพยนตร์ส่วนตัว สมาชิกสามารถเลือกรายการที่สะดวกในการรับชมรายการ โดยคิดค่าบริการจากสมาชิกตรงตามจำนวนรายการที่เลือกชม เหมือนการเลือกดูที่กำหนดรายการเป็นรอบ ๆ

- VIDEO ON DEMAND หรือบริการช่องรายการตามคำขอ สมาชิกสามารถเลือกชมรายการต่าง ๆ ได้ตามคำขอ โดยการเลือกผ่านเมนูที่ปรากฏบนจอโทรทัศน์และสามารถรับชมรายการตามความต้องการได้ทันที นอกจากนี้ผู้ชมยังสามารถควบคุมการหยุดและการต่อเนื่องของรายการได้ด้วยเหมือนการชมวิดีโอส่วนตัว

- OPINION POLLING เป็นเทคโนโลยีใหม่ที่ทำให้การสำรวจประชามติเป็นไปได้ง่าย รวดเร็ว และผู้ชมสามารถออกความคิดเห็นผ่านรีโมทคอนโทรลจากที่บ้านและสามารถรับรู้ผลได้ทันที และบริการ Shopping Service ,Ticket Reservation, Telebanking.

(1) การเผยแพร่สู่สาธารณชนทั่วไปอย่างกว้างขวางโดยการแพร่เสียงแพร่ภาพ ซึ่งนำ Article 11 bis ของอนุสัญญากรุงเบอร์ลินมาประยุกต์ใช้ Marie ได้นำการสื่อสารผ่าน ดาวเทียมโดยมีตัวกลางคือ สถานีภาคพื้นดิน หรือ FFS (Fixed Satellite Service) รวมอยู่ในความหมายของการเผยแพร่ออกสู่สาธารณชนอย่างกว้างขวาง และ Guide to The Berne Convention ได้กล่าวถึงการส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมเป็นรูปแบบของการแพร่เสียงแพร่ภาพแบบไร้สาย (wireless) ตาม Article 11 bis paragraph 1 (i)

(2) การเผยแพร่สู่สาธารณชนทั่วไปอย่างกว้างขวางโดยเคเบิลไปยังผู้รับสมาชิก⁶ วิธีการดังกล่าวนี้ครอบคลุมใน Article 11 bis paragraph 1 (ii)

ดังนั้นเทคโนโลยีของการแพร่เสียงแพร่ภาพ จึงแบ่งออกได้ดังนี้

2.1.2.1) การแพร่เสียงแพร่ภาพแบบไร้สาย (wireless) เป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพงานของตน หรือเผยแพร่ต่อด้วยวิธีใด ๆ ของการส่งสัญญาณเสียงหรือภาพโดยไร้สายต่อสาธารณชน โดยทางสัญญาณเสียงหรือภาพ⁷ เช่นการแพร่เสียงแพร่ภาพผ่าน ดาวเทียม

2.1.2.2) การแพร่เสียงแพร่ภาพแบบใช้สาย (wireline) เป็นการเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยทางสาย หรือแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำของการแพร่เสียงแพร่ภาพงาน หากการเผยแพร่นี้กระทำโดยองค์กรอื่นนอกเหนือ⁸ เช่นการแพร่เสียงแพร่ภาพในรูปแบบบอกรับสมาชิก (cable television)

2.1.2.1) การแพร่เสียงแพร่ภาพแบบไร้สาย (wireless)

เทคโนโลยีปัจจุบันนั้นการแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียมแบ่งออกเป็น 2 วิธีคือ

ก. การแพร่เสียงแพร่ภาพโดยวิธี Fixed Satellite Service (FSS) เป็นวิธีการที่ใช้ตั้งแต่เริ่มต้นของการใช้บริการสื่อสารผ่านดาวเทียม เป็นกรณีที่เริ่มต้นส่งสัญญาณจาก

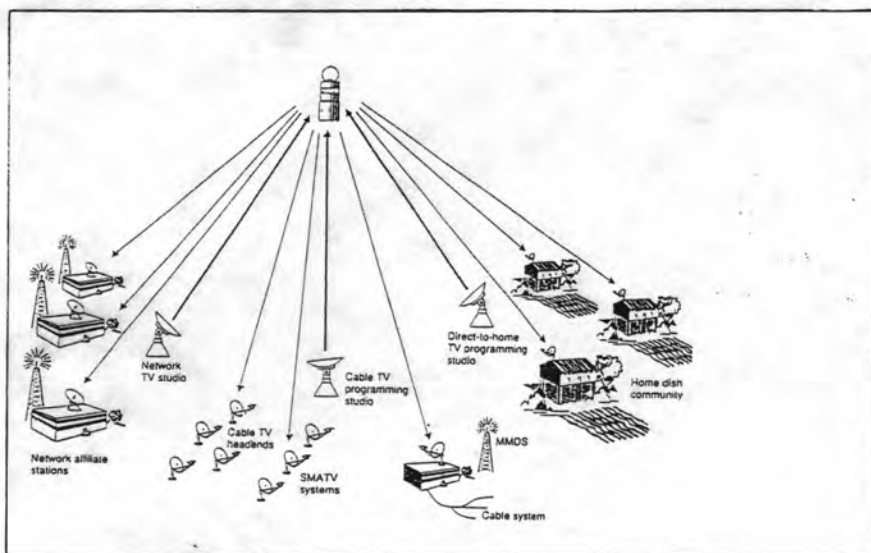
⁶ Marie Helen Pichler, Copyright problems of satellite and cable television in Europe (London:Gramham & trotman/Martinus Mijhoff,1987), P.21.

⁷ อนุสัญญากรุงเบอร์ลิน (ค.ศ.1971) Article 11 bis paragraph 1 (i).

⁸ อ้างแล้ว Article 11 bis paragraph 1 (ii).

สถานีภาคพื้นดิน (Earth station) ขึ้นไปที่ดาวเทียม แล้วสัญญาณดังกล่าวจะถูกสะท้อนกลับลงสู่พื้นโลกอีกครั้งหนึ่ง โดยสถานีภาคพื้นดินในบริเวณที่ต้องการส่งสัญญาณไปนั้น จะเป็นผู้รับสัญญาณดังกล่าว จากนั้นจะมีการแปลงสัญญาณและส่งต่อไปยังบุคคลทั่วไปในบริเวณนั้น การส่งสัญญาณต่อไปภายหลังจากนี้ อาจจะทำในรูปของการแปลงสัญญาณผ่านทางสายเคเบิล (cable retransmitting) หรือ การแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านทางอากาศก็ได้ (rebroadcast) การส่งสัญญาณรูปแบบ FSS นี้หากมีสถานีที่รับสัญญาณเพียงสถานีเดียวเรียกว่า Point-to-Point Satellite แต่ถ้ามีสถานีที่รับสัญญาณภาคพื้นดินหลายสถานี เรียกว่า Distribution Satellite

ข. การถ่ายทอดโดยวิธีกระจายคลื่นสัญญาณโทรทัศน์ และสัญญาณวิทยุ จากดาวเทียมโดยตรง หรือ Direct Broadcasting by Satellite (DBS) เป็นวิธีการส่งสัญญาณจากสถานีภาคพื้นดินขึ้นไปดาวเทียม จากนั้นสัญญาณจะถูกส่งกลับมายังพื้นดินโดยตรง ประชาชนที่มีอุปกรณ์จานรับสัญญาณดาวเทียม (Dish) จะสามารถรับคลื่นสัญญาณดังกล่าวได้ทันที ไม่จำเป็นต้องผ่านสถานีภาคพื้นดิน (Earth station) อีก ซึ่งหากสัญญาณมีการเข้ารหัสที่ไม่จำเป็นต้องผ่านสถานีภาคพื้นดิน (Earth station) อีก ซึ่งหากสัญญาณมีการเข้ารหัสสัญญาณ (Encrypt) ประชาชนผู้รับจะต้องมีอุปกรณ์ถอดรหัสหรือแปลงสัญญาณดังกล่าว เรียกว่า Decoder⁹

⁹ ไชยยศ วรรณศิริ, "ปัญหาลิขสิทธิ์เกี่ยวกับงานถ่ายทอดผ่านดาวเทียม", ตุลาคม 41 (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2537) : 99-100.

จากแผนภาพจะเห็นว่าดาวเทียมที่มีศักยภาพสูงสามารถทำให้เกิดบริการทั้งในรูปแบบส่งสัญญาณ DBS หรือ Direct-to-home, Cable system, FSS หรือ Network TV

ส่วนประกอบของการแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียม

1. การแพร่เสียงแพร่ภาพด้วยระบบดาวเทียมจะประกอบไปด้วย เครื่องรับส่งสัญญาณ จะทำหน้าที่รวบรวมสัญญาณแล้วส่งกลับมายังพื้นโลก

2. TRANSPONDERS หรือช่องสัญญาณจำนวน 24 ช่องต่อดาวเทียม 1

ดวง

3. SOLAR PANEL หรือแผงรับแสงอาทิตย์ ที่มีหน้าที่เปลี่ยนพลังงานแสงอาทิตย์ให้เป็นพลังงานไฟฟ้า สำหรับใช้ในแผงวงจรต่าง ๆ

4. ตัวผลักดันของเหลวหรือเชื้อเพลิงให้ตัวดาวเทียมขับเคลื่อน

นอกจากนี้จากตัวดาวเทียมแล้ว ยังต้องมีอุปกรณ์ดาวเทียม ณ สถานีภาคพื้นดินประกอบด้วยจานรับสัญญาณ (DISH ANTENNA) ตัวรวมสัญญาณ (FEEDHORN) ตัวขยายสัญญาณ (LOW NOISE AMPLIFIER WITH BLOCK DOWN CONVERTER) เครื่องรับสัญญาณ (RECEIVER) มอเตอร์บังคับทิศทางของจานดาวเทียม (ACTUATOR) สายอากาศ ตัวทอนสัญญาณรบกวนและเครื่องควบคุมการทำงานของเครื่องรับแบบไร้สาย

ลักษณะของการให้บริการวงจรรดาวเทียม

โดยทั่วไปแล้วองค์ของการแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียมจะประกอบไปด้วย

1) องค์ประกอบภาคอวกาศ โดยตัวดาวเทียมทำหน้าที่ให้บริการรับ-ส่งสัญญาณจากสถานีภาคพื้นดินด้วยวงจรรดาวเทียมหรือที่เรียกกันว่า ทรานสปอนเดอร์ การทำงานของวงจรรานสปอนเดอร์ โดยสรุปคือ สัญญาณซึ่งส่งจากภาคพื้นดินจะถูกรับเข้ามาทางจานสายอากาศด้านขาขึ้น (Uplink Antenna) และผ่านเข้าสู่ส่วนต่าง ๆ ของชุดทรานสปอนเดอร์ ได้แก่อุปกรณ์ขยายสัญญาณรบกวนต่ำ หรือ LNA จากนั้นสัญญาณจะถูกแปลงให้มีความถี่ต่ำลง (Downconvert) จะทำการขยายสัญญาณอีกครั้งด้วยอุปกรณ์ขยาย

กำลังสูง (Travelling Wave Tube Amplifier) สัญญาณที่ได้จะมีพลังงานมากพอเพื่อส่งลงสู่พื้นโลก โดยผ่านทางชุดของจานสายอากาศด้านขาลง (Downlink antenna)

2) องค์ประกอบภาคพื้นดิน ประกอบด้วย 2 ส่วนหลักคือ

(1) สถานีภาคพื้นดิน (Earth Station) หมายถึง สถานีภาคพื้นดินทุกประเภทที่ทำหน้าที่รับส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม สถานีเหล่านี้อาจจะมีขนาดแตกต่างกันไปทั้งเรื่องของขนาดจานสายอากาศ กำลังส่ง ความไวของการรับสัญญาณ ความจุเทคนิคการเข้าถึงหลายทางและอื่น ๆ ตามปกติแล้วแต่จะมีสถานีภาคพื้นดินจำนวนหนึ่งที่ประกอบขึ้นมาเป็นข่ายย่อยที่จะให้บริการเฉพาะประเภทใดประเภทหนึ่ง เช่น สถานีสื่อสารข้อมูล สถานีรับส่งสัญญาณโทรทัศน์ เป็นต้น ผู้ประกอบการของสถานีภาคพื้นดินเหล่านี้คือผู้ให้บริการวงจรดาวเทียมหรือลูกค้าเป้าหมายของดาวเทียม

สถานีภาคพื้นดินที่ใช้ในการรับสัญญาณโทรทัศน์จากดาวเทียมลงมา มีอุปกรณ์หลัก ๆ คือ¹⁰

- สายอากาศ สัญญาณที่ส่งลงมาจากดาวเทียม ไม่ว่าจะ เป็นคลื่นไมโครเวฟหรือดิจิตอลส่งมายังสายอากาศแบบพาราโบลิก

- อุปกรณ์ขยายและแปลงสัญญาณ (LNB) เป็นวงจรขยายสัญญาณไมโครเวฟให้มีความแรงของสัญญาณที่รับมาเพิ่มขึ้น และจากนั้นจึงแปรเปลี่ยนสัญญาณที่รับมาให้อยู่ในช่วงความถี่ต่ำกว่าและกรองสัญญาณให้เหลือเฉพาะความถี่ที่ต่ำกว่าเท่านั้น ก่อนจะส่งสัญญาณลงไปยังเครื่องรับทางสายเคเบิล COAXIAL

- เครื่องรับสัญญาณดาวเทียม ในกรณีที่มีการส่งสัญญาณโทรทัศน์จากดาวเทียมทุกดวงที่ไม่มีการสลับหรือการเข้ารหัสสัญญาณ (SCAMBLE) ทำให้เครื่องรับสัญญาณดาวเทียมทุกเครื่องสามารถเลือกและควบคุมความถี่ตรงกับช่องที่ต้องการจะรับจากดาวเทียมที่ส่งสัญญาณโดยไม่มีการเข้ารหัสสัญญาณได้หรือเครื่องถอดรหัสสัญญาณ (DESCAMBLE หรือ DECODER)

กรณีที่การส่งสัญญาณดาวเทียมมีการเข้ารหัสสัญญาณ อาจใช้วิธีการสร้างสัญญาณรบกวนภาพหรือเสียงไม่ให้ดังออกมา หรือทำให้เป็นข้อความ

¹⁰ Mark Long & Jeffery Keating, The world of Satellite TV., แปลโดย รัชนีกร วงศ์สวรรค์ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิตยสาร "ซีทีวี" ,2535), หน้า 75-77.

ออกมาบอกว่าช่องเป็นโปรแกรมที่เข้ารหัสสัญญาณเอาไว้ ดังนั้นเครื่องรับสัญญาณดาวเทียมดังกล่าวจะต้องมีเครื่องกลับสัญญาณความถี่หรือเครื่องถอดรหัส จึงจะสามารถรับ รายการโทรทัศน์ที่เข้ารหัสสัญญาณดาวเทียมดวงนั้น ๆ ได้

(2) ข่ายส่งสัญญาณภาคพื้นดิน (Terrestrial Network) เนื่องจากสถานีภาคพื้นดินอาจจะไม่ได้ตั้งอยู่ ณ ตำแหน่งของผู้ใช้ปลายทาง ทำให้จำเป็นต้องมีข่ายส่งสัญญาณภาคพื้นดินซึ่งอาจจะเป็นข่ายไมโครเวฟข่ายเคเบิลใยแก้ว หรือเคเบิลทองแดง โดยทั่วไปผู้ใช้จะรับส่งสัญญาณผ่านข่ายสาธารณะ

2.1.2.2) การแพร่เสียงแพร่ภาพแบบใช้สาย (WIRELINE)

ในอดีตการติดต่อสื่อสารผ่านทางสายจะใช้ลวดทองแดงเป็นสื่อนำคลื่นไฟฟ้า แต่ปัจจุบันได้มีการประดิษฐ์คิดค้นการนำคลื่นแสงส่งผ่านทางสาย ที่เรียกว่าใยแก้วนำแสง (optic fiber) เป็นรูปแบบของแพร่เสียงแพร่ภาพในรูปแบบโทรทัศน์ระบบบอกรับสมาชิก (cable television)

ระบบเคเบิล¹¹ (Cable System) คือการถ่ายทอดเสียงหรือภาพ (transmission) ทางวิทยุหรือโทรทัศน์จากการถ่ายทอดขั้นต้น¹² (primary transmission)

¹¹ ระบบเคเบิล ตามคำจำกัดความในกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศสหรัฐอเมริกา ค.ศ.1976 Article 111 (f) paragraph 3 หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกที่ติดตั้งอยู่ในรัฐดินแดน ดินแดนในอารักขาของสหประชาชาติ (Trust Territory) หรือดินแดนในครอบครอง (Possession) ใด ๆ ในพื้นที่ทั้งหมดหรือบางส่วนที่รับสัญญาณที่ถ่ายทอดหรือแพร่เสียงแพร่ภาพรายการโดยสถานีแพร่เสียงแพร่ภาพทางโทรทัศน์จำนวนหนึ่งสถานีหรือมากกว่า ซึ่งได้รับอนุญาตให้ดำเนินการโดยองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ และทำการถ่ายทอดครั้งต่อไปโดยทางสายวิทยุโทรเลข (wire) เคเบิลหรือช่องสถานีติดต่อสื่อสาร อื่น ๆ แก่สมาชิกระบบเคเบิลซึ่งต้องจ่ายค่าบริการจากการนั้น.

¹² การถ่ายทอดขั้นต้น ตามคำจำกัดความในกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศสหรัฐอเมริกา ค.ศ.1976 Article 111 (f) paragraph 1 (primary transmission) หมายถึงการถ่ายทอดสู่สาธารณะโดยส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม (Satellite Broadcasting) ซึ่งรับและถ่ายทอดต่อไปโดยบริการของการถ่ายทอดครั้งต่อไป (secondary transmission service) เช่นระบบเคเบิลโดยไม่คำนึงถึงสถานที่และเวลาของการแสดงที่ถูกถ่ายทอดขั้นต้น.

ไปสู่การถ่ายการถ่ายทอดครั้งต่อไป¹³ (secondary transmission) ซึ่งอาจเป็นขั้นตอนเดียวกัน (simultaneously) กับการถ่ายทอดชั้นต้นหรือเป็นคนละขณะกับการถ่ายทอดชั้นต้นก็ได้¹⁴

ระบบโทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิก หรือ cable television ในปัจจุบันมีวิธีดำเนินการ 2 ระบบ คือ

ก. ระบบการส่งสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ทางอากาศ (RSTV)

ข. ระบบการส่งสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ทางสายหรือเคเบิลทีวี

(CATV)

ก. ระบบการส่งสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ทางอากาศ (RSTV)

เป็นระบบการส่งสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ด้วยคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่แพร่กระจายออกไปในอากาศโดยไม่ต้องเดินสายเคเบิล หากแต่ส่งด้วยคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่มีความถี่สูงยิ่งยวดหรือไมโครเวฟ (Microwave)¹⁵ จากเครื่องส่ง (Transmitter) แบบ MDS

¹³ การถ่ายทอดครั้งต่อไป ตามคำจำกัดความในกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศสหรัฐอเมริกา ค.ศ.1976 Article 111 (f) paragraph 2 (secondary transmission) หมายถึง การถ่ายทอดครั้งต่อไปจากการถ่ายทอดชั้นต้นในเวลาเดียวกัน หรือต่างเวลากับการถ่ายทอดชั้นต้น เรียกว่า DISTRIBUTION SYSTEM.

¹⁴ มนทกานต์ พันธุ์ไพโรจน์, “คณะกรรมการกำหนดค่าใช้สิทธิในกฎหมายลิขสิทธิ์: ศึกษาโครงสร้างและอำนาจหน้าที่”, (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้า 67.

¹⁵ ไมโครเวฟหรือคลื่นไมโครเวฟ เป็นคลื่นที่มีความยาวคลื่น 0.3 เมตรถึง 0.001 เมตร โดยมีความถี่ตั้งแต่ 1,000 เมกกะไซเคิลต่อวินาที ถึง 300,000 เมกกะไซเคิลต่อวินาที จึงถือว่าเป็นคลื่นแอมพลิจูดเขียนตามความหมายในมาตรา 3 แห่ง พรบ.วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498 และ มาตรา 4 แห่ง พรบ.วิทยุคมนาคม พ.ศ. 2498 “คลื่นแอมพลิจูดเขียน หมายความว่า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่มีความถี่ระหว่าง 10 กิโลไซเคิลต่อวินาที และ 3,000,000 เมกกะไซเคิลต่อวินาที” ไมโครเวฟใช้สำหรับเครื่องเรดาร์และการวิเคราะห์โครงสร้างของอะตอมและโมเลกุล สามารถทำให้กำเนิดได้โดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ระบบไมโครเวฟนี้สถานีวิทยุโทรทัศน์ต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานครได้ใช้บ้างเฉพาะการถ่ายทอดรายการแข่งขันมวย ฟุตบอล และภาพเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ นอกสถานี (สำเรื่อง เมฆเกรียงไกร, นที ทองดี, “ปัญหาทางกฎหมายของระบบโทรทัศน์เฉพาะสมาชิก (เคเบิลทีวี), ฐที่ 26” (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เรือนแก้ว, 2526), หน้า 119.)

(Multipoint Distribution System) ไปยังเครื่องรับโทรทัศน์ของบ้านสมาชิกซึ่งติดตั้งเสาอากาศพิเศษเพื่อรับสัญญาณโทรทัศน์นี้ผ่านเข้าเครื่องถอดรหัส (Descrambler) ก่อนเข้าสู่เครื่องรับโทรทัศน์ ดังนั้น เฉพาะสมาชิกที่มีเสาอากาศพิเศษและเครื่องถอดรหัส (ซึ่งมีการตั้งรหัสเอาไว้) เท่านั้นที่สามารถรับส่งสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ได้¹⁶

ข. ระบบการส่งสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ทางสายหรือเคเบิลทีวี (CATV)

เพื่อแก้ปัญหาการรับวิทยุโทรทัศน์ไม่ได้ดี เพราะเครื่องรับตามบ้านได้รับสัญญาณวิทยุโทรทัศน์เบามากเกินไป หรือถูกคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้ารบกวนรุนแรงมาก จึงได้มีการจัดตั้งสายอากาศที่มีประสิทธิภาพสูงไว้ในที่สูง ๆ เช่นบนยอดเขา หรือบนยอดตึกสูง ๆ เพื่อรับสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ตามบ้านเรือน วิธีการเช่นนี้เรียกว่า “วิทยุโทรทัศน์ทางสายอากาศชุมชน” (Community Antenna Television ย่อเป็น CATV) เพราะชุมชนนั้นใช้สายอากาศร่วมกันรับสัญญาณวิทยุโทรทัศน์แล้วส่งมาให้ทางสาย ในที่นี้จึงขอเรียกสั้น ๆ ว่า วิทยุโทรทัศน์ทางสาย¹⁷

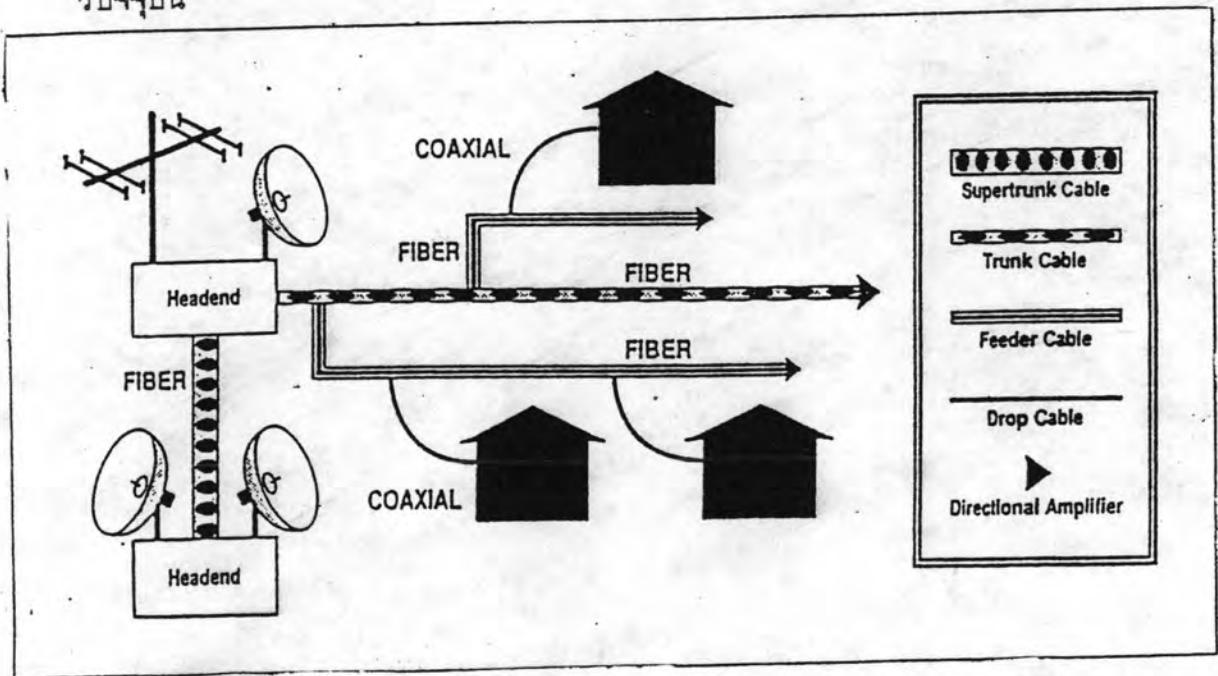
ปัจจุบันได้ใช้สายตัวนำที่มีประสิทธิภาพสูง คือออปติคคอลลไฟเบอร์ (Optical Fiber) วิธีนี้จะทำให้ผู้ที่อยู่ห่างจากสถานีส่งสามารถรับสัญญาณได้ชัดเจนทุกช่อง โดยรูปแบบของโครงข่ายเคเบิลใยแก้วนำแสง เป็นการนำสัญญาณจากแหล่งต่าง ๆ ผ่านเข้าชั้นตอนต่าง ๆ ที่ Headend ซึ่งก็คือสถานีผลิตสัญญาณเคเบิลทีวี (CATV) ที่นำสัญญาณจากดาวเทียม ช่อง 3, 5, 7, 9, 11 และรายการที่บริษัทเคเบิลทีวีผลิตเอง อันประกอบไปด้วยอุปกรณ์แพร่สัญญาณ เช่น อุปกรณ์ประมวลผลสัญญาณ (signal processor), อุปกรณ์รวมสัญญาณ, อุปกรณ์เก็บสัญญาณ, อุปกรณ์ MODULATOR, เสาอากาศทีวี, จานรับสัญญาณดาวเทียม, V.D.O UNIT และห้องส่ง สัญญาณวีดีโอจะถูกรวมเป็นสัญญาณ BROAD BAND แล้วส่งต่อในรูปแบบของสัญญาณออปติคคอลล ไปยัง SUPER TRUNK แล้วส่งสัญญาณสู่ผู้เช่า ดังนั้น SUPER TRUNK จึงเป็นโครงข่ายเคเบิลใยแก้วนำแสงที่สร้างเป็นลักษณะวงแหวนเชื่อม HEADEND เข้ากับ OPTICAL REPEATER STATION (ORS) เพราะเนื่องจาก

¹⁶ ระบบ RSTV แตกต่างกับทีวีระบบปกติคือ คลื่นของระบบ RSTV จะมีความถี่สูงกว่าทีวีระบบปกติมาก แต่ความยาวคลื่นจะน้อยกว่าทีวีระบบปกติ

¹⁷ เสี่ยงยม เม้าทองสุข, สตรีสาร(นิตยสารสตรีรายสัปดาห์) ปีที่ 36 ฉบับที่ 13 (26 มิถุนายน 2526), หน้า 105 - 106.

เมื่อสัญญาณเดินทางผ่านสายเคเบิล COAXIAL เป็นระยะทางไกลจะเกิดการสูญเสียความเข้มของสัญญาณ ดังนั้นจำเป็นต้องมีเครื่องขยายกำลังสัญญาณ (amplifier) เป็นตัวเพิ่มความเข้มของสัญญาณ (โดยเฉลี่ยทุก ๆ 1000 ฟุต) อย่างไรก็ตามเครื่องขยายกำลังสัญญาณแต่ละตัวจะเกิดการรบกวนเล็ก ๆ น้อย ๆ เมื่อรวมกันเข้าหลายตัวในระยะทางไกลอาจเป็นสาเหตุของการสูญเสียสัญญาณ และความคมชัดของภาพ อีกทั้งยังลดจำนวนของช่องสัญญาณที่สามารถส่งผ่านสายเคเบิลอีกด้วย¹⁸

ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว จึงมีการให้บริการเคเบิลทีวีในระบบ Hybrid Fiber/Coax System ซึ่งเป็นผสมผสานระหว่างการใช้แก้วนำแสงในการเดินสายหลัก และใช้สายเคเบิล coaxial ในการต่อเข้าบ้าน ซึ่งเป็นที่มีความกว้างหน้าต่างที่สุดในระบบเคเบิลทีวีปัจจุบัน

จากแผนภาพจะเห็นได้ว่า สัญญาณจะถูกส่งผ่าน สายเคเบิลหลัก หรือ trunk cable ไปสู่สายย่อยที่เชื่อมสู่แต่ละพื้นที่ให้บริการ จากนั้นสายเคเบิล coaxial จะเป็นตัวนำ

¹⁸ ปรีดา ยนต์พิเศษ, ไทยกับการก้าวสู่ศูนย์กลางโทรคมนาคมแห่งภูมิภาคเอเชียอาคเนย์, เทศกาลคืนกำไรประชาตีสรรพกิจ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (ตุลาคม 2538), หน้า 8.

สัญญาณตรงสู่บ้านของแต่ละสมาชิก สายเคเบิล coaxial นี้ สามารถบรรจุช่องสัญญาณโทรทัศน์ได้ประมาณ 150 ช่อง เมื่อใช้ในการส่งสัญญาณในระยะทางที่ไม่ไกลนัก

2.2 การให้ความคุ้มครองงานแพร่เสียงแพร่ภาพ

2.2.1 ประวัติความเป็นมาของการแพร่เสียงแพร่ภาพ

ในช่วงทศวรรษที่ 10 และทศวรรษที่ 20 การแพร่เสียงแพร่ภาพเริ่มจากการส่งสัญญาณเสียง และต่อมา 30 - 40 ปีถัดมา การแพร่เสียงแพร่ภาพเป็นการส่งสัญญาณโดยวิธีไร้สาย (wireless) โดยมีอุปกรณ์แปรเปลี่ยนสัญญาณเป็นเสียงและภาพสู่ผู้ฟัง ต่อมาในกลางศตวรรษ ได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีการแพร่เสียงแพร่ภาพในรูปแบบใหม่ 2 รูปแบบ ดังนี้¹⁹

2.2.1.1) การแพร่เสียงแพร่ภาพแบบไร้สาย (wireless) หรือ การส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม เป็นการส่งคลื่นสัญญาณ (signals) แพร่เสียงแพร่ภาพไปยังผู้รับ โดยการส่งสัญญาณดังกล่าว ดาวเทียมจะเป็นตัวรับสัญญาณก่อน ซึ่งมีความสูงจากพื้นโลก 22,500 ไมล์ เมื่อดาวเทียมได้รับสัญญาณแล้วจึงส่งกลับมายังสถานีภาคพื้นดิน และจึงแจกจ่ายไปยังสมาชิก วิธีการดังกล่าวนี้สามารถผลิตทั้งรายการวิทยุและโทรทัศน์จากประเทศหนึ่งและส่งไปยังประเทศที่อยู่ใน footprint (พื้นที่ที่สามารถรับสัญญาณดาวเทียมได้) ในบางพื้นที่ที่สามารถรับสัญญาณดาวเทียม (footprint) อาจครอบคลุมถึง 1 ใน 3 ของพื้นผิวโลกทั้งหมด

จากที่กล่าวไว้แล้วในหัวข้อ 2.1.1.1 ประเภทของเทคโนโลยีการแพร่เสียงแพร่ภาพแบบไร้สาย มีความแตกต่างระหว่างชนิดของการสื่อสารผ่านดาวเทียม 2 วิธีคือ

ก) การแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียมโดยวิธี FSS (Fixed Satellite Service) ประกอบไปด้วย รูปแบบการส่งสัญญาณ ดังนี้

- Point-to-Point Satellite (การส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมไปยังสถานีรับสัญญาณภาคพื้นดิน ซึ่งมีสถานีเดียว) เคยใช้ในการสื่อสารระหว่างทวีป ส่ง

¹⁹ เรียบเรียงจาก WIPO, Background reading material on intellectual property

(Geneva:WIPO, 1988), P.371-375.

สัญญาณจากประเทศหนึ่งไปยังผู้รับสัญญาณในหลาย ๆ จุด การส่งสัญญาณครอบคลุม 1 ใน 3 ของพื้นผิวโลก เนื่องจากการส่งสัญญาณที่ครอบคลุม Atlantic/Indian และมหาสมุทรแปซิฟิก การที่จะสามารถส่งสัญญาณระหว่างประเทศได้ จึงจำเป็นต้องส่งแบบ via double hop โดยส่งสัญญาณจาก Earth Station ของประเทศหนึ่งไปยัง Earth Station ของอีกประเทศหนึ่ง ดังนั้น Earth Station เหล่านี้ต้องใช้พลังงานและเงินลงทุนสูง

- Distribution Satellite (การส่งกระจายสัญญาณดาวเทียม) จะครอบคลุมพื้นที่ทางภูมิศาสตร์น้อยกว่า เช่น ยุโรป, พื้นที่บางส่วนของสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ส่งสัญญาณไปยังผู้รับ (เช่น ผู้แพร่เสียงแพร่ภาพ หรือผู้ดำเนินการจะจัดส่งสัญญาณรายการวิทยุ) เฉพาะพื้นที่สัญญาณที่ส่งโดยระบบ Distribution Satellite จะมีความเข้มและกำลังส่งมากกว่ารูปแบบ Point-to-Point Satellite ดังนั้นสถานีภาพพื้นดิน (Earth Station) จะมีขนาดเล็กกว่า ลงทุนน้อยกว่า ระบบนี้จึงได้รับความนิยมมากกว่า

ข) การแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียมโดยวิธี DBS หรือ Direct Broadcast Satellite เป็นอุปกรณ์ที่ส่งสัญญาณรายการ (transmit programmes) ไปยังผู้รับสาธารณะโดยตรง

2.2.1.2) การแพร่เสียงแพร่ภาพโดยใช้สาย (wireline) หรือการส่งกระจายรายการโดยระบบเคเบิล มีวิวัฒนาการควบคู่ไปกับการแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียม วิทยุโทรทัศน์ทางสาย เริ่มมีในสหรัฐอเมริกาเป็นแห่งแรกเมื่อราว ๆ พ.ศ.2483 ด้วยชาวบ้านในชุมชนนั้นร่วมกันตั้งเสาอากาศรับวิทยุโทรทัศน์บนยอดเขาใกล้หมู่บ้าน แล้วใช้สายส่งกำลัง (Lead-in wire หรือ Transmission line) แบบมาตรฐานสำหรับวิทยุโทรทัศน์ นำสัญญาณวิทยุโทรทัศน์เข้าบ้านต่าง ๆ ในหมู่บ้านนั้น พาดสายไปตามไม้ข้าง รั้วบ้านข้าง และมีเครื่องขยายกำลัง (Booster amplifier) ใส่ในทางสายเป็นระยะ ๆ ระยะห่าง ๆ กัน เพื่อบ้านผู้ซึ่งสามารถรับสัญญาณด้วยอุปกรณ์หรือสายอากาศ ANTENNA ขนาดใหญ่ จึงทำให้เกิด "ชุมชน antenna" (community antenna)

ต่อมาในราวปี พ.ศ.2490 จึงมีบริษัทดำเนินการเพื่อการค้าเกิดขึ้น บริษัทใช้สายอากาศที่ดีขึ้น มีประสิทธิภาพสูงขึ้นและใช้สายเคเบิลร่วมแกน (Co-axial cable) เป็นสายส่งกำลัง บริษัทผลิตอุปกรณ์เพื่อจำหน่ายก็เข้ามามีบทบาทในการสร้างเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ชนิดพิเศษเพื่อใช้ในระบบเคเบิลทีวี โดยเฉพาะสร้างเครื่องขยายความแรงสำหรับส่งเข้าสายเคเบิลและอุปกรณ์อื่น ๆ ทำให้ระบบเคเบิลทีวีมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ในกรณีที่ต้องตั้งสถานีรับสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ห่างไกลจากหมู่บ้านชุมชนมาก ๆ การใช้สายเคเบิลร่วมแกนต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงจึงได้เปลี่ยนมาใช้ระบบถ่ายทอดวิทยุด้วยความถี่สูงยิ่งยวด (ไมโครเวฟ) จากสถานีรับ ตรงมายังหมู่บ้านชุมชนก่อน แล้วจึงส่งสัญญาณวิทยุโทรทัศน์นั้นไปตามบ้านในภายหลัง

อย่างไรก็ตามในระยะเริ่มต้นของการเปิดบริการดังกล่าวนี้ การส่งกระจายโดยรูปแบบ cable ได้เป็นธุรกิจเชิงพาณิชย์ในอเมริกาเหนือ และยุโรป บริการเคเบิลที่ก่อตั้งเป็นสถานีภาคพื้นดินสามารถให้บริการแพร่เสียงแพร่ภาพภายในประเทศ และสามารถรับสัญญาณรายการจากประเทศอื่น ซึ่งดาวเทียมได้ส่งสัญญาณมายังสถานีภาคพื้นดิน และผู้ดำเนินการจะจัดส่งสัญญาณรายการวิทยุโทรทัศน์มากกว่า 60 ช่อง ไปตามสาย (cable operator) ไปยังบ้านสมาชิก²⁰

ในเรื่องการกระจายสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ไปตามสายเคเบิล (cable distribution) อนุสัญญากรุงเบอร์น และกฎหมายภายในของประเทศที่วางอยู่บนหลักของอนุสัญญากรุงเบอร์นได้บัญญัติความแตกต่างระหว่าง

- cable origination (article 11 bis (1) (ii))
- simultaneous cable distribution of broadcasts ที่บัญญัติใน article 11 bis (1) (ii)

“cable origination” คือการเผยแพร่เสียงและ/หรือภาพ มีลักษณะมากกว่าที่จะเป็นการถ่ายทอดสดเท่านั้น เช่น การผลิตรายการเอง, ผลิตโฮสต์วัสดุ, รายการวิดีโอ, ภาพยนตร์, บันทึกรายการ, รับสัญญาณจากดาวเทียม, คลื่นไมโครเวฟ หรือรับสัญญาณจากเคเบิลในระยะไกล ยังไม่มีปัญหากฎหมายที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารลักษณะนี้ เช่นเดียวกับกับส่งกระจายสัญญาณไปตามสายหรือเคเบิล (distribution by “wire” or “cable”) ซึ่งจัดอยู่ในประเภทของการส่งสัญญาณแม่เหล็กไฟฟ้าไปตามสาย, coaxial cable, optic fiber

ในเรื่อง “the simultaneous cable distribution of broadcasts” อนุสัญญา Berne article 11 bis (1) (ii) บัญญัติในผู้ประพันธ์งานมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการ

²⁰ WIPO, Background reading material on intellectual property, P.371.

เผยแพร่สู่สาธารณชนไปตามสายหรือทำซ้ำ ซึ่งงานแพร่เสียงแพร่ภาพ หากการเผยแพร่นี้กระทำโดยองค์กรอื่นนอกไปจากองค์กรเดิม²¹

2.2.2 ความหมายของการแพร่เสียงแพร่ภาพ

เนื่องจากในกฎหมายลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศและอนุสัญญาคุ้มครองสิทธิข้างเคียงไม่มีบัญญัติความหมายของการแพร่เสียงแพร่ภาพ ดังนั้นจึงปรับเอาความหมายที่กฎระเบียบว่าด้วยวิทยุของ ITU (Radio Regulations of the International of Telecommunication Union (ITU)) ให้ความหมายของการแพร่เสียงแพร่ภาพคือ การแพร่สัญญาณ (emission of signals) นอกเหนือจากนี้ในกฎหมายอื่น ๆ ยังมีการให้นิยามการแพร่เสียงแพร่ภาพ ดังนี้

1. ในความหมายของบริการการแพร่เสียงแพร่ภาพ (broadcasting service) ตามกฎระเบียบว่าด้วยวิทยุของ ITU คือบริการติดต่อสื่อสารโดยคลื่นวิทยุ (radiocommunications service) ซึ่งส่งสัญญาณไปยังผู้รับสาธารณชนโดยตรง บริการนี้รวมถึงการส่งผ่านสัญญาณเสียง สัญญาณภาพและเสียง หรือ ลักษณะการส่งสัญญาณชนิดอื่น ๆ (ตาม Article 1.3.17)

ใน Article 1.7.5 ของ ITU²² ได้ให้ความหมายของการติดต่อสื่อสารโดยใช้คลื่นวิทยุ (radiocommunication) เป็นชนิดหนึ่งของการโทรคมนาคม²³ ซึ่งสัญญาณภาพและเสียงหรือลักษณะอื่น ๆ โดยใช้คลื่นวิทยุ, ออปติคคอล (optical), ระบบคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าอื่น ๆ (electromagnetic systems) ตาม (Article 1.1.2)

2. ในความหมายของบริการการแพร่เสียงแพร่ภาพ (broadcasting service) ตามข้อคิดเห็นของกฎหมายเกี่ยวข้องกับโทรคมนาคม View Point of Telecommunication Law ตีความการแพร่เสียงแพร่ภาพต้องเป็นการส่งสัญญาณจากสถานีภาคพื้นดิน (earth station) ไปยัง

²¹ Ibid., P.374.

²² Article 1.7.5 ของ ITU บัญญัติว่า “Radio communication : Telecommunication by means of radio waves.

²³ Article 1.1.2 ของ ITU บัญญัติว่า “โทรคมนาคม คือ การส่งสัญญาณ, การแพร่สัญญาณหรือรับสัญญาณ, ข้อความ, ภาพและเสียง หรือลักษณะการส่งสัญญาณโดยคลื่นวิทยุ : เคเบิลใยแก้วนำแสง และระบบคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าใด ๆ”

(Telecommunication : Any transmission) emission or reception of signs, signals, writing, images and sounds or intelligence of any nature by wire radio, optical or other electromagnetic systems).

ดาวเทียมเรียกว่า การส่งสัญญาณขาขึ้น หรือ UP-LINK และการส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมมายังผู้รับบนพื้นโลก หรือเรียกว่าการส่งสัญญาณขาลง (DOWN-LINK) โดยถือเป็นขั้นตอนเดียวกัน ซึ่งการตีความการแพร่เสียงแพร่ภาพจะต่างจากการตีความของกฎระเบียบว่าด้วยวิทยุของ ITU ซึ่งตีความไว้ว่าการแพร่เสียงแพร่ภาพเริ่มขึ้นตั้งแต่การส่งสัญญาณไปยังดาวเทียม

จากที่กล่าวมาแล้วว่าอนุสัญญาเบอร์นเพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ไม่ได้กล่าวถึงความหมายของการแพร่เสียงแพร่ภาพ แต่ในกฎระเบียบว่าด้วยวิทยุของ ITU (ITU Radio Regulation) เห็นว่าการส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมรูปแบบ (Direct Broadcasting Via Satellite) เป็นเพียงการส่งสัญญาณจากสถานีภาคพื้นดิน (earth station) ซึ่งในกฎระเบียบดังกล่าวตีความว่าการแพร่เสียงแพร่ภาพจะไม่สามารถสมบูรณ์ได้โดยการส่งสัญญาณจากสถานีภาคพื้นดิน (earth station) จะเห็นได้ว่าลักษณะการตีความของ Telecommunication Law เป็นการขัดแย้งกับทฤษฎีการแพร่สัญญาณ (Emission Theory) ซึ่งเราจะได้กล่าวต่อไปถึงทฤษฎีดังกล่าว

3. ในกฎหมายระหว่างประเทศและอนุสัญญาข้างเคียง ให้นิยามการแพร่เสียงแพร่ภาพไว้ในอนุสัญญาเบอร์นเพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม (Article 11 (bis) (1)(i)) บัญญัติว่า “ผู้สร้างสรรค์งานวรรณกรรมและศิลปกรรม มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการอนุญาตการแพร่เสียงแพร่ภาพงานตน หรือเผยแพร่ต่อด้วยวิธีใด ๆ ของการส่งสัญญาณเสียงหรือภาพโดยไร้สายต่อสาธารณชน” จากถ้อยคำในบทบัญญัติที่ว่า “หรือเผยแพร่ด้วยวิธีใด ๆ ของการส่งสัญญาณเสียงหรือภาพโดยไร้สายต่อสาธารณชน” บ่งบอกได้อย่างชัดเจนว่าอนุสัญญา Berne ให้นิยามของการแพร่เสียงแพร่ภาพ เป็นวิธีหนึ่งของการเผยแพร่ด้วยวิธีการส่งสัญญาณโดยไร้สายต่อสาธารณชน จากนิยามเป็นการให้ความหมายที่ชัดเจนและสามารถนำมาปรับใช้ได้ โดยไม่ต้องอาศัยนิยามของอนุสัญญาระหว่างประเทศอื่น ๆ เช่น กฎระเบียบว่าด้วยวิทยุ ITU

ในการประชุมทบทวนที่กรุงบรัสเซลส์ คณะอนุกรรมการแพร่เสียงแพร่ภาพ ได้มีความเห็นเป็นเอกฉันท์ว่าผู้สร้างสรรค์งานตามอนุสัญญากรุงเบอร์น มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการเผยแพร่งานตน โดยการแพร่เสียงแพร่ภาพต่อสาธารณชน (อ้างถึงอนุสัญญากรุงเบอร์นฉบับ Rome Act 1928 Article 11 bis (1) ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้สร้างสรรค์งานวรรณกรรมและ

ศิลปกรรม มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการเผยแพร่ผลงานตนโดยการแพร่เสียงแพร่ภาพต่อสาธารณชน (เป็นการเน้นเพิ่มเติมขึ้นอีก)

จากคำนิยามของอนุสัญญาทั้งสองฉบับมิได้ใช้คำว่า "การแพร่สัญญาณ" (emission) ดังนั้นจึงชี้ได้ชัดว่า "การแพร่เสียงแพร่ภาพ" (broadcasting) ไม่ใช่เป็นเพียงการแพร่สัญญาณ (Emission) แต่เป็นการเผยแพร่สู่สาธารณชน เช่นนี้แล้วกรณีการผลิตรายการทางเคเบิล (a cable originated program) แล้วส่งผ่านไปยังสมาชิก ควรถือเป็น การเผยแพร่ต่อสาธารณชนที่สมาชิกทั่วไปสามารถรับชมรายการได้

- นิยามความหมายของการแพร่เสียงแพร่ภาพ ในอนุสัญญากรุงโรม Article 3 (f) บัญญัติว่า "การสื่อสารโดยวิธีไร้สาย (wireless) เพื่อให้สาธารณชนได้รับเสียงหรือภาพและเสียง คำว่า "การแพร่สัญญาณ" (Emission) ไม่ได้กล่าวไว้ในอนุสัญญากรุงโรมเช่นกัน การให้คำนิยามในอนุสัญญากรุงโรมมีความสอดคล้องกับบทบัญญัติในอนุสัญญา Berne

ข้อถกเถียงอีกประการที่สนับสนุนทฤษฎีการแพร่สัญญาณ (the emission theory) เนื่องจากการให้ความหมายตามจารีตประเพณี (traditional interpretation) ได้ให้นิยามการแพร่เสียงแพร่ภาพเริ่มขึ้นในประเทศที่แพร่สัญญาณ การตีความดังกล่าวทำให้เกิดความเข้าใจผิดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะประเทศที่เป็นผู้แพร่เสียงแพร่ภาพ (broadcaster) ประเทศผู้แพร่สัญญาณ และประเทศผู้เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชน จากการตีความดังกล่าวเป็นการสนับสนุนให้ใช้กฎหมายของประเทศผู้แพร่สัญญาณ หรือกฎหมายของประเทศผู้เผยแพร่รายการสู่สาธารณชน แน่นอนปัญหาการแพร่เสียงแพร่ภาพจึงเกิดขึ้นเมื่อเกิดการพัฒนาระบบเทคโนโลยีการแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียมขึ้น

แต่เดิมการแพร่เสียงแพร่ภาพเป็นการแพร่รายการโดยใช้คลื่นวิทยุ รายการส่วนใหญ่เป็นการบรรยายข่าว, งานดนตรี ซึ่งยังไม่เกิดปัญหาทางกฎหมายและเศรษฐกิจขึ้น จนเมื่อเกิดการพัฒนาระบบการแพร่เสียงแพร่ภาพโดยระบบ DBS เช่นปัญหาการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์งานของผู้สร้างสรรค์จึงเกิดขึ้น เช่น งานภาพยนตร์, งานละคร

ในระบบ DBS การแพร่เสียงแพร่ภาพเกิดขึ้นเมื่อเผยแพร่ด้วยวิธีไร้สาย (wireless) ต่อสาธารณชน การเผยแพร่ต่อสาธารณชนเริ่มเมื่อการแพร่สัญญาณรายการได้ส่งสัญญาณจากสถานีภาคพื้นดินไปยังดาวเทียม หรือเรียกว่าการส่งสัญญาณขาขึ้น (up leg/up link) และสาธารณชนได้รับชมรายการหรือการส่งสัญญาณขาลง (down leg/down link) เป็นกระบวนการ

การเผยแพร่ด้วยวิธีไร้สายต่อสาธารณชน ซึ่งเป็นนิยามความหมายหนึ่งของการแพร่เสียงแพร่ภาพ²⁴

จากนิยามการให้ความหมาย “การแพร่เสียงแพร่ภาพ” (broadcasting) ในกฎหมายระหว่างประเทศต่าง ๆ ทำให้เกิดการตีความหมายเป็น 2 แนวทาง คือ

1. การตีความหมายอย่างแคบ ให้ความหมายการแพร่เสียงแพร่ภาพ คือ การแพร่สัญญาณ หรือนำทฤษฎีการแพร่สัญญาณ (EMISSION THEORY) มาปรับใช้ การกระทำดังกล่าวเกิดขึ้น และสำเร็จต่อเมื่อมีการส่งสัญญาณ เท่ากับว่าเมื่อมีการส่งสัญญาณขึ้นไปยังดาวเทียมแล้วก็ถือว่ามี การแพร่เสียงแพร่ภาพเกิดขึ้น การตีความอย่างแคบเป็นการสนับสนุนให้ใช้กฎหมายของประเทศที่ส่งสัญญาณ หรือกฎหมายของประเทศผู้เผยแพร่ รายละเอียดการสู่สาธารณชนเป็นสำคัญ

สหภาพยุโรป (European Union) เมื่อครั้งที่ยังคงสภาพของประชาคมยุโรป (European Community) ได้มีแนวปฏิบัติ (directive) เพื่อวางหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้โดยออกมาเป็นรูปสมุดปกเขียว (Green Paper on the Establishment of the common market for Broadcasting especially by satellite and cable, com (84) final, 14 June 1984) ซึ่งมีเจตนาที่จะให้มีอิสระในการแลกเปลี่ยนงานแพร่เสียงแพร่ภาพระหว่างประเทศสมาชิกในสมาคม ซึ่งต่อมาได้มีการยืนยันเพื่อให้เจตนารมณ์ดังกล่าว เป็นผลขึ้นมาก่อนวันที่ 1 มกราคม 2536 ในรูปของสมุดปกขาว (White Paper of the Commission on the Completion of the Internal Market, COM (85) 310 final, 14 June 1985) พร้อมกันนั้นยังได้มีการสนับสนุนให้ประเทศ

²⁴ เรียบเรียงจาก Gunar WG Darnell, “Direct broadcasting by satellite and the bogsch theory”, International Business Lawyer vol.18 6(June 1990) : 260 - 262.

สมาชิกยึดถือการพิจารณาใช้กฎหมายลิขสิทธิ์กับการถ่ายทอดผ่านดาวเทียมโดยวิธี DBS (Direct Broadcasting by Satellite) ตามแนวทฤษฎีการแพร่สัญญาณ แต่หากเป็นกรณีที่ประเทศซึ่งส่งสัญญาณขึ้นสู่อวกาศเทียมนั้น มิใช่ประเทศที่เป็นสมาชิกในกลุ่มแล้ว ก็ขึ้นอยู่กับกฎหมายภายในของประเทศสมาชิกว่าจะพิจารณาใช้กฎหมายของประเทศใด

2. การตีความหมายอย่างกว้าง ให้ความหมายการแพร่เสียงแพร่ภาพ คือ การติดต่อสื่อสารสู่สาธารณชน หรือใช้ทฤษฎีการติดต่อสื่อสาร (COMMUNICATION THEORY) ทฤษฎีนี้ถือว่าขั้นตอนนับตั้งแต่การส่งสัญญาณการส่งสัญญาณจากสถานีภาคพื้นดิน (up leg/up link) จนถึงการส่งสัญญาณจากดาวเทียมกลับลงสู่พื้นผิวโลก (down leg/down link) ถือเป็น การดำเนินการเดียวกัน ทฤษฎีนี้ถือว่า การส่งสัญญาณขาขึ้นสู่อวกาศเทียม (up link) ไม่เป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพ เพราะขณะที่ส่งสัญญาณไปนั้นประชาชนโดยทั่วไปยังไม่มีทางที่จะรับสัญญาณดังกล่าวได้เลย ต่อเมื่อสัญญาณได้ผ่านจากดาวเทียมลงมาถึงพื้นผิวโลกแล้ว ประชาชนทั่วไปจึงมีโอกาที่จะรับสัญญาณนั้นได้ โดยคำนึงว่าจะมีบุคคลได้รับสัญญาณนั้นจริงหรือไม่ การตีความเช่นนี้จะทำให้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นและกฎหมายของประเทศที่อาจจะรับสัญญาณที่ถูกส่งกลับมาจากพื้นผิวโลกโดยดาวเทียมด้วย

ทฤษฎีนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของ Dr. Boggsch ที่ได้แสดงไว้ในการประชุมระหว่าง Unesco กับ WIPO เมื่อปี ค.ศ. 1985 จึงมีการเรียกขานแนวความคิดในลักษณะนี้ Boggsch's theory ด้วย โดยมีบางประเทศที่มีคำตัดสินของศาลสนับสนุนตามแนวทฤษฎีนี้ด้วย เช่น ประเทศออสเตรีย (OLG Wien of 10 November 1989, GRUR Int. 1990, 537) ประเทศฝรั่งเศส (Cour d' appel de Paris of 19 December 1989, JCP 1990, 11-21462)²⁵

การตีความอย่างกว้าง หรือการใช้ทฤษฎีการติดต่อสื่อสารนั้นแม้จะขัดแย้งกับกฎหมายโทรคมนาคม (Telecommunication Law) ที่มีอยู่และกฎหมายมหาชนในสาขาเกี่ยวกับการแพร่เสียงแพร่ภาพ แต่ก็เป็นที่ปฏิบัติที่มีอิทธิพลต่อนานาชาติ

การที่นานาชาติประเทศใช้ทฤษฎี Emission และทฤษฎี Communication ในการตีความหมายของการแพร่เสียงแพร่ภาพของประเทศตน การนำทฤษฎีดังกล่าวมาประยุกต์ใช้มีผล

²⁵ "ไชยยศ วรรณศิริ, "ปัญหาลิขสิทธิ์เกี่ยวกับงานถ่ายทอดผ่านดาวเทียม", อุทพท. 41 (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2537): หน้า 102.

อย่างยิ่งต่อการบังคับใช้กฎหมายภายในของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอบเขตและระดับการให้ความคุ้มครอง เนื่องจากทฤษฎี Emission เป็นทฤษฎีที่กลุ่มประเทศ Europa Union นำมาใช้ในการตีความหมายของการแพร่เสียงแพร่ภาพเกิดขึ้นเมื่อส่งสัญญาณขึ้นสู่ดาวเทียม เพื่อเป็นเหตุผลสนับสนุนให้บังคับใช้กฎหมายภายในของประเทศผู้ส่งสัญญาณ ซึ่งหากพิจารณาในแง่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแล้ว ประเทศในกลุ่มยุโรปเป็นประเทศผู้ผลิตงานแพร่เสียงแพร่ภาพออกสู่ตลาด และประเทศที่เป็นผู้รับสัญญาณมักจะเป็นประเทศกำลังพัฒนา หรือประเทศที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาทางเทคโนโลยีการสื่อสารเท่าที่ควร ทำให้ลักษณะการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียงในกลุ่มประเทศยุโรปย่อมมีขอบเขตการใช้สิทธิขององค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพและระดับการให้ความคุ้มครองมากกว่ากฎหมายของประเทศผู้รับสัญญาณโดยส่วนใหญ่ ตัวอย่างเช่น กฎหมายภายในของประเทศผู้ส่งสัญญาณให้ความคุ้มครองงานแพร่เสียงแพร่ภาพในฐานะงานลิขสิทธิ์ ในขณะที่ประเทศผู้รับสัญญาณอาจให้ความคุ้มครองงานแพร่เสียงแพร่ภาพในฐานะงานสิทธิข้างเคียง หากใช้ทฤษฎี Emission Theory ซึ่งสนับสนุนให้ใช้กฎหมายของประเทศผู้ส่งสัญญาณ ระดับการให้ความคุ้มครองงานลิขสิทธิ์และขอบเขตการใช้งานลิขสิทธิ์ขององค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพย่อมได้รับความคุ้มครองมากกว่าประเทศผู้รับสัญญาณ ในทางตรงข้ามหากทฤษฎี Communication Theory ซึ่งถือว่าการแพร่เสียงแพร่ภาพเกิดขึ้นเมื่อมีการ Up link และ Down link มาสู่พื้นโลกแล้ว เป็นทฤษฎีของกลุ่มประเทศภาคีของอนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ที่ใช้เป็นเหตุผลสนับสนุนให้ใช้กฎหมายภายในของประเทศผู้รับสัญญาณ และเป็นการสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ National treatment อีกทั้งเห็นว่าการที่ประเทศที่สามารถรับสัญญาณจากดาวเทียม (footprint countries) มีหลายประเทศการแพร่เสียงแพร่ภาพจึงควรต้องใช้กฎหมายของประเทศผู้รับสัญญาณ ดังนั้นหากประเทศผู้รับสัญญาณให้ความคุ้มครองงานแพร่เสียงแพร่ภาพในฐานะงานลิขสิทธิ์ข้างเคียง ระดับการให้ความคุ้มครองย่อมต่ำกว่า ระดับการให้ความคุ้มครองของประเทศผู้ส่งสัญญาณที่ให้ความคุ้มครองงานในฐานะลิขสิทธิ์

จากที่กล่าวในข้างต้นแล้วว่า Communication Theory เป็นทฤษฎีของกลุ่มประเทศภาคีอนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ดังนั้นจึงมีผลต่อการให้นิยามของ งานแพร่เสียงแพร่ภาพ ซึ่งบัญญัติถ้อยคำ “การเผยแพร่ต่อสาธารณชน” มีความสอดคล้องกับการใช้ถ้อยคำใน Communication Theory ผู้เขียนจึงทฤษฎีนี้มาเป็นเหตุผลสนับสนุนการตีความงานแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียมในรูปแบบ DBS ในประเทศไทยให้ความคุ้มครองหรือไม่และเพราะอะไร

2.2.2.1) รูปแบบการแพร่เสียงแพร่ภาพ

ผู้เขียนได้กล่าวถึงการนำงานออกสู่สาธารณชนไปสู่ผู้ฟัง ในหัวข้อ 2.1.2 มี 2 วิธีหลัก คือเป็นการอธิบายในทางเทคนิค แต่ในหัวข้อ 2.2.2.1 เป็นการอธิบายรูปแบบตามความหมายในอนุสัญญากรุงเบอร์ลินและอนุสัญญาอื่น ๆ

ก) การเผยแพร่สู่สาธารณชนทั่วไปโดยการแพร่เสียงแพร่ภาพแบบไร้สาย (wireless) ตาม Article 11 bis paragraph 1 (l) ของอนุสัญญากรุงเบอร์ลิน บัญญัติว่า “การแพร่เสียงแพร่ภาพงานของตนหรือเผยแพร่ต่อด้วยวิธีใด ๆ ของการส่งสัญญาณเสียงหรือภาพโดยไร้สายต่อสาธารณชน โดยทางสัญญาณ เสียงหรือภาพ”

การแพร่เสียงแพร่ภาพรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม สามารถส่งสัญญาณไปยังผู้รับเป็นบริเวณกว้างกว่า องค์การแพร่เสียงแพร่ภาพขึ้นต้น (The Originating Broadcasting Organization) ด้วยเหตุนี้จึงเกิดปัญหาทางการเมืองและกฎหมาย ปัญหาทางการเมือง คือรายการโทรทัศน์ที่ส่งผ่านมานั้นมิได้มีการเซ็นเซอร์รายการที่ไม่เหมาะสมกับเยาวชน ป้องกันรายการลามก, อนาจาร และพยายามสนับสนุนการผลิตรายการในกลุ่มประชาคมยุโรป ในปัญหากฎหมายนั้นเกิดเนื่องมาจากการแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียมมี 2 ชนิด คือ การแพร่เสียงแพร่ภาพแบบ FSS และการถ่ายทอดโดยวิธีกระจายคลื่นสัญญาณโทรทัศน์และสัญญาณวิทยุผ่านดาวเทียมโดยตรง หรือ Direct Broadcasting by Satellite (DBS) เป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพไปยังสมาชิกผู้รับสาธารณชนผ่านดาวเทียมโดยตรง การแพร่เสียงแพร่ภาพ Point-to-Point เป็นการส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมมายังสถานีภาพพื้นดิน (Earth Station) จากนั้นจึงทำการกระจายรายการไปตามสายเคเบิล

(1) การแพร่เสียงแพร่ภาพในรูปแบบ DBS

ความหมายในทางกฎหมายของการแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียมไปยังผู้รับโดยตรง หรือ (Direct Broadcasting by Satellite / DBS)

กฎระเบียบว่าด้วยวิทยุของ ITU ซึ่งได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นบริการสื่อสารด้วยความถี่คลื่นวิทยุโดยอาศัยคลื่นสัญญาณที่ส่งหรือถ่ายทอดมาจากสถานีในอวกาศที่หมายให้มีการรับสัญญาณโดยตรงได้โดยสาธารณชนทั่วไปโดยไม่มีสถานีถ่ายทอดสัญญาณมาคั่นระหว่างกลาง

การรับสัญญาณได้โดยตรงในที่นี้ได้รวมเอาความหมายของรับสัญญาณเฉพาะรายบุคคล (individual reception) และการรับสัญญาณแบบชุมชน (community reception)

เอาไว้ด้วย แต่โดยทั่วไปหากกล่าวถึง การรับสัญญาณจากดาวเทียม คนส่วนใหญ่มักจะหมายถึง การรับสัญญาณที่ถูกส่งมาจากสถานีบนอวกาศโดยอาศัยจานรับดาวเทียมที่มีขนาดเล็ก และสามารถติดตั้งได้โดยง่ายภายในบ้าน ส่วนการรับสัญญาณแบบชุมชน จะหมายถึงการรับสัญญาณที่ถูกส่งลงมาจากสถานีบนอวกาศโดย

ก. มีจานรับสัญญาณขนาดใหญ่กว่าและมีความซับซ้อนกว่าการรับสัญญาณเฉพาะราย

ข. มีจุดมุ่งหมายในการรับ

- โดยกลุ่มของสาธารณชนทั่วไป ณ สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง
- ผ่านไปยังระบบกระจายสัญญาณ ที่ครอบคลุมพื้นที่หนึ่ง ๆ

เป็นที่น่าสังเกตว่ากฎระเบียบต่าง ๆ ของ ITU มิได้ใช้คำว่า 'Direct Broadcast Satellite Service (DBS) แต่กลับนิยมใช้คำว่า Broadcasting Satellite Service (BSS) มากกว่าซึ่งมีความหมายเหมือนกัน

สำหรับในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ให้ความหมายไว้ในกฎระเบียบว่าด้วยลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียงในการบริการแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียม และส่งสัญญาณรายการทางเคเบิล (The Directive on Copyright and Related Right in Satellite Broadcasting and Cable Retransmission Service) ใน Article 1.1 และ 1.2 ดังนี้

(1) "ดาวเทียม" ให้รวมถึง ดาวเทียมที่ให้บริการแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียม Broadcasting Satellite Service หรือ BSS) ดาวเทียมที่ให้บริการแพร่เสียงแพร่ภาพโดยตรง หรือ DBS ดาวเทียมที่ให้บริการแพร่เสียงแพร่ภาพแบบ FSS (Fixed Satellite Service) เป็นบริการสื่อสารผ่านดาวเทียม โดยผ่านสถานีภาคพื้นดิน (earth station) ในการส่งสัญญาณขาขึ้นและขาลง

(2) "การสื่อสารที่ให้บริการสาธารณะผ่านดาวเทียม" การกระทำภายใต้การควบคุมและความรับผิดชอบขององค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ รายการที่ส่งมีวัตถุประสงค์ให้มีการรับสัญญาณโดยสาธารณะ และเป็นสัญญาณที่เชื่อมโยงกันโดยไม่ขาดสายตรงขึ้นไปยังดาวเทียมและกลับลงมายังพื้นโลก²⁶

²⁶ บัณฑิตา พัทธญากร, "กรอบกฎหมายของการแพร่ภาพและกระจายเสียงโดยตรงผ่านดาวเทียม" (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538) , หน้า 6-10.

(2) การแพร่เสียงแพร่ภาพในรูปแบบ FSS

การแพร่เสียงแพร่ภาพโดยวิธี Fix Satellite Service (FSS) เป็นการส่งสัญญาณสู่สาธารณะโดยผ่านสถานีภาพพื้นดิน (Earth Station) ซึ่งเป็นตัว Up Link สัญญาณไปยังดาวเทียมและ Down Link จากดาวเทียมมายังสถานีภาพพื้นดิน จากนั้นจึงส่งกระจายสัญญาณสู่สาธารณะต่อไป การส่งสัญญาณรูปแบบดังกล่าวไม่ค่อยมีปัญหามากนักในทางปฏิบัติและทางกฎหมาย จะมีบ้างในการตีความว่าการแพร่เสียงแพร่ภาพรูปแบบ FSS เป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือไม่

ในอนุสัญญาเบอร์น์ Article 11 bis, para (1) ถือว่าเป็นลักษณะหนึ่งของการแพร่เสียงแพร่ภาพ กฎหมายฝรั่งเศสและกฎหมายอังกฤษ บัญญัติให้การส่งสัญญาณรูปแบบ FSS เป็นการส่งสัญญาณไปสู่สาธารณะ จึงเป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพที่กฎหมายคุ้มครองงานลิขสิทธิ์, กฎหมายคุ้มครองงานสิทธิข้างเคียงให้ความคุ้มครอง

(ข) การเผยแพร่สู่สาธารณชนทั่วไป โดยเคเบิลไปยังผู้รับสมาชิก ตามที่บัญญัติใน Article 11 bis paragraph 1 (ii) ของอนุสัญญากรุงเบอร์น์ว่า การเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยทางสาย (wireline) หรือแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำของการแพร่เสียงแพร่ภาพงาน หากการเผยแพร่กระทำโดยองค์กรอื่นนอกเหนือ

การแพร่เสียงแพร่ภาพในรูปแบบบอกรับสมาชิก (cable television หรือ cable broadcasting) คือสิ่งอำนวยความสะดวกลักษณะหนึ่งที่มีวิวัฒนาการมาจากระบบการรับส่งสัญญาณด้วยอุปกรณ์หรือสายอากาศขนาดใหญ่ (The Community Antenna System) ซึ่งสามารถรับรายการและส่งกระจายโดยใช้สายเคเบิล coaxial cable ไม่มีวัตถุประสงค์เพียงเผยแพร่รายการขณะเดียวกันไปตามสาย กระทำการโดยองค์กรอื่นนอกเหนือไปจากองค์กรเดิม แต่ยังสามารถแพร่รายการภายหลังจากได้บันทึกงานขององค์กรผู้ผลิตรายการ (Original Broadcaster) ซึ่งเป็นเจ้าของรายการเรียกว่า deferred Transmission

การแพร่เสียงแพร่ภาพในรูปแบบบอกรับสมาชิกหรือเคเบิลทีวี จึงเป็นชนิดหนึ่งของการเผยแพร่โดยวิธีใช้สาย (by wire) ไปสู่สาธารณชน ซึ่งเป็นวิธีการส่งกระจายงานหรือ แพร่เสียงแพร่ภาพเครือข่ายเคเบิลไปยังผู้รับไม่จำกัด เฉพาะต้องเป็นกลุ่มที่เป็นสมาชิก (public of subscribers)²⁷

²⁷ WIPO, "International conventions in the field of copyright and neighbouring rights," WIPO Regional Training Courses on Intellectual Property for Developing Countries of Asia and the Pacific, Colombo, July 25 to August 5, 1994, P.16.

การส่งกระจายรายการโดยทางเคเบิล มี 2 ชนิด คือ²⁸

1) การแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำ โดยระบบเคเบิลทีวี (cable retransmission) คือผู้แพร่เสียงแพร่ภาพ ซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์แม่ข่ายและถ่ายทอดรายการครั้งต่อไปในขณะเดียวกันการถ่ายทอดขึ้นต้น เรียกว่า Distribution System หรือการส่งกระจายรายการไปยังผู้รับในรูปแบบบอกรับสมาชิก โดยปกติแล้ว Cable Distribution System มักจะใช้ในภูมิประเทศของประเทศผู้รับเป็นพื้นที่ที่มีภูเขา, เมืองใหญ่

2) Cable Originated programmes เป็นรายการซึ่งถูกผลิตโดยบริษัทเคเบิลทีวีหรือรับสัญญาณโทรทัศน์จากทางอากาศ และนำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสัญญาณแล้วจึงถ่ายทอดต่อคนละขณะกับการถ่ายทอดขึ้นต้น

ความแตกต่างระหว่างการแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำและการแพร่เสียงแพร่ภาพในรูปแบบบอกรับสมาชิก (Cable Casting) คือ การแพร่เสียงแพร่ภาพ (Broadcasting) ไปยังผู้รับที่เป็นสมาชิก การส่งกระจายรายการโดยทางเคเบิลมี 2 ชนิด คือ²⁹

(1) การแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำโดยระบบเคเบิลทีวี (cable retransmission) คือองค์กรผู้แพร่เสียงแพร่ภาพขึ้นต้นรับสัญญาณจากดาวเทียมและถ่ายทอดรายการไปในขณะเดียวกันกับการแพร่เสียงแพร่ภาพขึ้นต้น

การส่งกระจายรายการไปยังผู้รับสมาชิกโดยรูปแบบบอกรับสมาชิก ถูกนำมาใช้ในภูมิประเทศของประเทศผู้รับพื้นที่มีภูเขา, เมืองใหญ่

(2) Cable Originated Programmes เป็นรายการซึ่งถูกผลิตโดยบริษัทเคเบิลทีวีหรือรับสัญญาณทีวีจากทางอากาศและนำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสัญญาณแล้วถ่ายทอดต่อคนละขณะกับการแพร่เสียงแพร่ภาพขึ้นต้น

ด้วยเหตุที่อนุสัญญาเบอร์น Article 11 bis Paragraph (i) มีความหมายการแพร่เสียงแพร่ภาพครอบคลุมถึง การส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมทางรูปแบบ DBS จากนิยามการแพร่เสียงแพร่ภาพคือ “การเผยแพร่โดยวิธีใช้สายต่อสาธารณชน” ส่วนการส่งผ่านสัญญาณทางเคเบิล Article 11 bis Paragraph (ii) บัญญัติครอบคลุมถึงโดยกล่าวว่า “การแพร่เสียงแพร่ภาพเป็นการเผยแพร่ด้วยวิธีใช้สายต่อสาธารณชน” คำว่า “ใช้สาย” (Wire) เป็นการอ้างถึงการใช้สายเคเบิล ประเด็นปัญหากฎหมายภายในประเทศเกิดข้ออ้างการแพร่

²⁸ Stephen M. Stewart, *International copyright and neighbouring rights* (London: Butterworths, 1989), P.119.

²⁹ Marie Helen Pichler, *Copyright problems of satellite and cable television in Europe*, P.25-26.

เสียงแพร่ภาพตามสายเคเบิลทั้ง 2 รูปแบบ คือ อำนาจของเจ้าของงานลิขสิทธิ์มีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม (Distribution)

อย่างไรก็ตามเจ้าของงานมีสิทธิที่จะอนุญาตให้มีการรับสัญญาณถ้าเป็นการเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยทางสาย ซึ่งกระทำโดยองค์กรอื่นนอกเหนือไปจากองค์กรเดิม

2.2.2.2) ปัญหากฎหมายลิขสิทธิ์กับเทคโนโลยีการแพร่เสียงแพร่ภาพ

(ก) ปัญหากฎหมายลิขสิทธิ์กับเทคโนโลยีการแพร่เสียงแพร่ภาพแบบไร้สาย หรือ การส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม³⁰

1. การแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียมโดยตรง หรือ ระบบ DBS ถือเป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือไม่

โดยทั่วไปกฎหมายระหว่างประเทศได้ยอมรับการแพร่เสียงแพร่ภาพในรูปแบบ DBS เป็นนิยามหนึ่งของการแพร่เสียงแพร่ภาพและดาวเทียมนั้นสำหรับวัตถุประสงค์ทางกฎหมายนั้น ไม่ต่างจากตัวส่งสัญญาณภาคพื้นดินซึ่งโดยผ่านดาวเทียมในห้วงอวกาศ

ใน ITU Regulation ได้นิยามการแพร่เสียงแพร่ภาพ คือ บริการติดต่อสื่อสารโดยคลื่นวิทยุซึ่งส่งผ่านสัญญาณไปยังสาธารณชนโดยตรง

ในอนุสัญญาเบอร์น ตีความหมายการแพร่เสียงแพร่ภาพจากขอบเขตสิทธิของผู้สร้างสรรค์ ใน Article 11 bis Paragraph (i) บัญญัติว่า “การแพร่เสียงแพร่ภาพงานต้น หรือเผยแพร่ด้วยวิธีใด ๆ ของการส่งสัญญาณเสียงหรือภาพโดยไร้สายต่อสาธารณชน” จากถ้อยคำในบทบัญญัติว่า “การเผยแพร่ด้วยวิธีใด ๆ ของการส่งสัญญาณเสียงหรือภาพโดยไร้สายต่อสาธารณชน” บ่งบอกได้อย่างชัดเจนว่า การติดต่อสื่อสารไปสู่สาธารณชนมิได้เพียงชนิดเดียว แต่ยังมีวิธีการอื่น ๆ อีกของการส่งสัญญาณโดยไร้สายต่อสาธารณชน

ดังนั้นองค์กรประกอบของการแพร่เสียงแพร่ภาพ คือ การเผยแพร่งานต้น หรือวิธีใด ๆ ของการส่งสัญญาณโดยไร้สายต่อสาธารณชน จากการให้นิยามของ

³⁰ เรียบเรียงจาก Stephen M. Stewart, “International copyright and neighbouring rights”, P.215-

อนุสัญญาระหว่างประเทศที่ชัดเจนเช่นนี้ จึงไม่จำเป็นต้องอาศัยคำนิยามจากอนุสัญญา
ระหว่างประเทศอื่น ๆ เช่น ITU Radio Regulation

ในอนุสัญญาโรมได้ให้คำนิยามการแพร่เสียงแพร่ภาพใน Article 3(f)
บัญญัติว่าการสื่อสารโดยวิธีไร้สาย เพื่อให้สาธารณชนได้รับเสียงหรือภาพและเสียง ใน
อนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ได้กล่าวถึง การแพร่เสียงแพร่ภาพใน Article 4 bis แต่ไม่ได้ให้
ความหมายไว้

อนุสัญญาดาวเทียม (The Satellite Convention) มิได้บัญญัติคำ
นิยามการแพร่เสียงแพร่ภาพเช่นกัน และไม่รวมการแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียมในรูป
แบบ DBS ไม่ถือเป็นลักษณะของการแพร่เสียงแพร่ภาพใน Article 3

2. ปัญหาการแพร่รายการผ่านดาวเทียมในรูปแบบ DBS - การแพร่เสียงแพร่ ภาพเกิดขึ้นที่ไหน

อนุสัญญา Berne ให้นิยามการแพร่เสียงแพร่ภาพในลักษณะเป็นการ
เผยแพร่สู่สาธารณชน (communication to the public) และการส่งสัญญาณ (diffusion) เกิด
ขึ้นในสถานที่ที่มีการเผยแพร่สู่สาธารณชน คือ ประเทศทุกประเทศที่อาจรับสัญญาณที่ถูก
ส่งกลับมาที่พื้นผิวโลกโดยดาวเทียม (footprint countries)

แต่ในถ้อยคำที่ ITU Radio Regulation ให้ความหมายรูปแบบการแพร่
เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียมแบบ DBS การแพร่เสียงแพร่ภาพเกิดขึ้นในประเทศที่แพร่
สัญญาณ (Emission Theory) มาปรับใช้ จะเป็นการให้ความหมายที่แคบกว่า ทฤษฎีติดต่อ
สื่อสารต่อสาธารณชน ซึ่งถ้อยคำ “การเผยแพร่สู่สาธารณชน” (Communication to The
Public) เป็นความหมายของการแพร่เสียงแพร่ภาพ ดังนั้นในอนุสัญญาระหว่างประเทศต่าง
ๆ จึงไม่นำทฤษฎีการแพร่สัญญาณมาใช้

ในข้อเท็จจริงนั้นการแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียม มิได้เป็นเพียงการแพร่
สัญญาณไปยังดาวเทียมแต่การติดต่อสื่อสารระบบนี้ จะต้องเกี่ยวข้องกับการส่งสัญญาณขา
ขึ้นสู่อุปกรณ์ดาวเทียมและการส่งสัญญาณขาลงสู่พื้นโลก (down link) จึงจะเรียกว่าเป็นการแพร่เสียง
แพร่ภาพ เป็นการขัดกับแนวความคิดของทฤษฎีการแพร่สัญญาณ จึงสามารถนำทฤษฎีนี้
มาปรับใช้ได้ในทางปฏิบัติ

3. ปัญหาในทางกฎหมายที่เกิดขึ้นต่อการบังคับใช้กฎหมาย

ปัญหาในทางกฎหมายที่เกิดขึ้นต่อการบังคับใช้กฎหมายเมื่อการเกิด
broadcasting ทำให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์หลายลักษณะในหลายอาณาเขต ดัง

นั้นจึงเกิดปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะขอบเขตหรือระดับการให้ความคุ้มครอง
ของแต่ละประเทศที่ส่งสัญญาณ และอยู่ในขอบเขตการรับส่งสัญญาณของดาวเทียม หรือ
footprint and satellite

ปัญหาการใช้กฎหมายของบางประเทศที่เป็นภาคีในอนุสัญญากรุงเบอร์ลิน
หรืออนุสัญญาลิขสิทธิ์สากลหรือทั้งสองอนุสัญญา ซึ่งให้สิทธิเด็ดขาดแก่เจ้าของงานลิขสิทธิ์
ในการอนุญาต หรือห้ามการแพร่เสียงแพร่ภาพงานตน มีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนจากการ
ที่ตกอยู่ภายใต้การบังคับให้อนุญาตใช้สิทธิ (Compulsory License System)

การใช้กฎหมายของแต่ละชาติที่เป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาเบอร์ลิน ต้อง
คำนึงถึงหลักการพื้นฐานของอนุสัญญาเบอร์ลิน คือ หลักปฏิบัติอย่างคนชาติ³¹ (Principle of
National Treatment) การใช้กฎหมายของแต่ละประเทศนั้นต้องเป็นกฎหมายภายในของ
ประเทศที่อาจจะรับสัญญาณที่ถูกส่งงานแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียม และส่งสัญญาณ
รายการทางเคเบิล ประเทศที่สามารถรับสัญญาณจากดาวเทียม(Footprint Countries) มี
หลายประเทศการแพร่เสียงแพร่ภาพจึงต้องใช้กฎหมายของประเทศเหล่านั้น แต่นักกฎหมายที่
สนับสนุนการใช้ทฤษฎีการแพร่สัญญาณ (Emission Theory) เห็นว่าการบังคับใช้กฎหมาย
ภายในของประเทศเป็นผู้ส่งสัญญาณ ในที่สุดในการประชุม (World Conference of
Broadcasting Unions ที่โตเกียวครั้งที่ 3 ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ - 5 มีนาคม 1980) และการ
ประชุมครั้งที่ 4, 5 ในปี 1983 และ 1986 ยืนยันในหลักการว่าให้ใช้กฎหมายของประเทศผู้เผยแพร่
งาน หรือประเทศผู้ส่งสัญญาณมาใช้ในการให้ความคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ ซึ่งเป็นการขัด
แย้งกับหลักปฏิบัติอย่างคนชาติ (Principle of National Treatment) ที่กำหนดอยู่ในอนุสัญญา
ระหว่างประเทศ

4. ปัญหาของความรับผิดชอบขององค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ

ในการส่งสัญญาณเสียงและภาพผ่านดาวเทียม รูปแบบ DBS ผู้แพร่เสียงแพร่
ภาพขั้นต้น (ผู้ซึ่งเป็นตัวกำหนดรายการและเป็นตัวส่งกระจายรายการ) เป็นผู้ต้องรับผิดชอบ
เจ้าของงานลิขสิทธิ์ที่เกี่ยวข้อง

5. ปัญหาสิทธิของเจ้าของงานลิขสิทธิ์ เจ้าของสิทธิข้างเคียงในการแพร่เสียงแพร่ ภาพผ่านดาวเทียม

³¹ หลักปฏิบัติอย่างคนชาติ หมายถึง ประเทศภาคีหนึ่งจะให้ความคุ้มครองด้านลิขสิทธิ์แก่เจ้าของ
ลิขสิทธิ์ที่งานนั้นมีประเทศที่เกิดแห่งงานนั้น เป็นประเทศภาคีในสหภาพเบอร์ลิน โดยความคุ้มครองนั้นจะ
เป็นเช่นเดียวกับที่ประเทศนั้น พึงให้ความคุ้มครองแก่คนชาติของตน.

ในอนุสัญญากรุงเบอร์ลินเพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรมได้กำหนดสิทธิของผู้สร้างสรรค์และในอนุสัญญากรุงโรมได้ให้ความหมายของการส่งสัญญาณเสียงและผ่านดาวเทียม (DBS) เป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพ ผู้สร้างสรรค์และนักแสดงและผู้ผลิตโสตทัศนวัตถุ และองค์การแพร่เสียงแพร่ภาพ มีสิทธิในการแสดง และสิทธิในงานโสตทัศนวัตถุและรายการของตน ซึ่งมีสิทธิที่จะนำคนเหล่านี้ของตนออกแพร่เสียงแพร่ภาพได้

(ข) ปัญหากฎหมายลิขสิทธิ์กับเทคโนโลยีการแพร่เสียงภาพแบบใช้สาย หรือการส่งกระจายสัญญาณไปตามเคเบิล³²

1. ปัญหาการตีความกฎหมาย

1.1 อะไรเป็นเกณฑ์ที่จะแบ่งแยกถ้อยคำที่ว่า “สิทธิ์แต่ผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์ ในการเผยแพร่งานสู่สาธารณชนไปตามสาย” กับชุมชนที่สามารถจะรับสัญญาณ แต่เป็นชุมชนที่มีได้ให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานลักษณะนี้

1.2 เมื่อกล่าวถึงถ้อยคำที่ว่า “การเผยแพร่” (communication) ในการตีความถ้อยคำบริบทว่าอย่างไรจึงจะเรียกว่า “สาธารณะ” (public) และอะไรคือองค์ประกอบของ “องค์กร” (organization)

1.3 มีความแตกต่างกันหรือไม่ระหว่าง “การส่งกระจายรายการภายในประเทศ” (national programs) และ “รายการจากต่างประเทศซึ่งผู้รับสามารถรับสัญญาณได้โดยตรง” หรือ “รายการจากต่างประเทศซึ่งไม่สามารถรับสัญญาณได้ในพื้นที่ที่มีบริการเคเบิล”

ในประเด็นกฎหมายข้อ 1.3 ศาลสูงสุดของยุโรปได้มีคำตัดสินที่เป็นเอกฉันท์ว่า อนุสัญญากรุงเบอร์ลิน article 11 bis (1) (ii) มิได้บัญญัติครอบคลุมประเทศผู้ส่งกระจายสัญญาณผ่านเคเบิล (ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิตรายการทั้งในประเทศ หรือผู้ผลิตรายการของต่างประเทศ) และความสามารถในการรับสัญญาณของประเทศผู้ส่งกระจายสัญญาณทางเคเบิล (cable distribution countries)

2. ปัญหาต่อมาคือ ตามอนุสัญญาผู้สร้างสรรค์มีสิทธิ์อนุญาตหรือห้ามการส่งกระจายงานสร้างสรรค์ผ่านเคเบิล (cable distribution) ไม่ว่าจะเป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพในประเทศหรือต่างประเทศ ซึ่งกระทำโดยองค์กรอื่นนอกเหนือองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ

³² WIPO, Background reading material on intellectual property, P.374-375.

ขั้นต้น ดังนั้นถ้าหากองค์กรผลิตรายการขั้นต้น (origination organization) เป็นผู้ส่งกระจาย สัญญาณตามสายขณะเดียวกันกับการถ่ายทอดขั้นต้น (the simultaneous cable distribution of broadcasts) อนุสัญญาไม่ได้บัญญัติให้สิทธินี้แก่ผู้สร้างสรรค์

จากที่กล่าวในข้างต้นแล้วว่า Article 11 บัญญัติให้ผู้สร้างสรรค์ อนุญาตให้องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพมีสิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพงานประพันธ์โดยต้องอยู่ ภายใต้ขอบเขตของสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิ (organization licensed)

ในกรณีประเทศที่ให้บริการโทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิก (cable T.V.) เป็นประเทศที่ได้รับสัญญาณจากดาวเทียมที่ส่งมาจากสถานีภาคพื้นดิน (earth station) ของ ประเทศอื่น จึงเกิดการให้ความคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ของแต่ละประเทศแตกต่างกัน กระทั่งถึง ผลประโยชน์ของเจ้าของงานสิทธิ์ที่ได้นำไปแพร่ภาพ ตัวอย่างเช่น

1) ประเทศผู้ดำเนินการจัดส่งสัญญาณรายการวิทยุโทรทัศน์ (cable operator) อาจไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครองงานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรือกฎหมายไม่ ได้ให้สิทธิแก่เจ้าของงานลิขสิทธิ์ได้แย้งสิทธิกับผู้ดำเนินการจัดส่งสัญญาณรายการวิทยุ โทรทัศน์ (cable operator)

2) แม้ว่าจะมีกฎหมายให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ใน การส่งกระจายสัญญาณไปตามเคเบิล (cable distribution) แต่กฎหมายไม่มีบทบังคับให้แก่ เจ้าของลิขสิทธิ์อย่างเพียงพอ

สำหรับบทบาทยนตร์ที่แพร่ภาพไปยังประเทศต่างๆ ผ่านดาวเทียม โดยผู้ผลิตรายการดำเนินการจัดส่งสัญญาณนั้น จำเป็นที่จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของ เจ้าของลิขสิทธิ์ เพราะแม้ว่าผู้ผลิตรายการจะเป็นผู้ที่ทำให้งานลิขสิทธิ์ออกมาเป็นรูปร่างก็ตาม เจ้าของลิขสิทธิ์ก็ควรที่จะได้รับความคุ้มครองด้วยเช่นกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นปัญหาทางเทคโนโลยีการส่งสัญญาณ ระบบเคเบิลและดาวเทียมที่เกี่ยวกับกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้สร้างสรรค์งานวรรณกรรมและศิลป กรรมรวมถึงรายการโทรทัศน์ ต้องการให้มีวิธีการให้ความคุ้มครองที่มีประสิทธิผลแก่ผู้สร้าง สรรค์งาน และผู้ได้รับประโยชน์จากการให้ความคุ้มครองสิทธิข้างเคียง โดยเฉพาะองค์กร แพร่เสียงแพร่ภาพซึ่งมักเป็นนิติบุคคล, บริษัทเอกชนหรือบริษัทมหาชนที่จัดตั้งขึ้นโดย พระ บรมราชานุญาตหรืออาจเป็นองค์กรเพื่อการค้าซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐบาลก่อนจึงจะ สามารถดำเนินการได้ เป็นองค์กรที่ดำเนินการเพื่อสาธารณูปโภคและงานที่เกี่ยวข้องกับศิลป กรรมวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นตัวแทนในการนำเสนอข่าวสารและเหตุการณ์ประจำวันต่อ

สาธารณะ การดำเนินการขององค์กรจึงต้องอาศัยการพึ่งพาหรือความใกล้ชิดกับรัฐบาลรวมทั้งอิทธิพลที่มีต่อรัฐบาลย่อมมีมากกว่าผู้สร้างสรรค์และเจ้าของสิทธิข้างเคียงประเภทอื่น ๆ องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพในปัจจุบันจึงมีความสำคัญเพราะมีความเกี่ยวข้องทั้งในระดับการทูตและในระดับกฎหมายระหว่างประเทศ

ด้วยเล็งเห็นถึงความสำคัญจึงได้เกิดอนุสัญญากรุงเบอร์ลินเพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ซึ่งบัญญัติถึงสิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพของเจ้าของงานลิขสิทธิ์และองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพผู้ใช้งานลิขสิทธิ์เหล่านั้น ต่อมาในช่วงทศวรรษ 1930 และทศวรรษ 1940 องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากงานลิขสิทธิ์ที่ใหญ่ที่สุด ดังนั้นในการประชุมเพื่อแก้ไขอนุสัญญาเบอร์ลิน ณ กรุงบรัสเซลส์ ค.ศ. 1948 ที่ประชุมได้เสนอความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของผู้ใช้ประโยชน์จากงานลิขสิทธิ์จำนวนมากเช่น องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพนี้จะสำเร็จลงได้ก็โดยวิธีการบัญญัติให้มีการบังคับอนุญาตให้ใช้สิทธิ

2.2.3 ลักษณะและวิธีการให้ความคุ้มครองงานแพร่เสียงแพร่ภาพ

เนื่องจากมีแนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิของผู้สร้างสรรค์แตกต่างกัน ทำให้ลักษณะการให้ความคุ้มครองผู้ที่นำผลงานของผู้สร้างสรรค์ไปใช้หรือไปเผยแพร่สู่ประชาชน (นักแสดง, ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงหรือ ผู้แพร่ภาพแพร่เสียง) ในแต่ละแนวความคิดแตกต่างกัน

1. ระบบสิทธิของผู้สร้างสรรค์หรือระบบภาคพื้นยุโรป (The droit d' auteur or continental European System) แนวความคิดนี้ถือว่าสิทธิของผู้สร้างสรรค์เป็นสิทธิตามธรรมชาติมีลักษณะเป็นปัจเจกชน ดังนั้นจึงไม่อาจเกิดขึ้นกับนิติบุคคลหรือบริษัทที่เป็นผู้จัดทำภาพยนตร์หรือบริษัทแผ่นเสียง รวมทั้งออกแพร่เสียงแพร่ภาพ เพราะฉะนั้นนิติบุคคลเหล่านี้ไม่อาจเป็นผู้สร้างสรรค์งานได้ เจ้าของลิขสิทธิ์คนแรกในงานเหล่านั้นหมายถึง ปัจเจกชนที่เป็นผู้สร้างสรรค์งานจำนวนหนึ่ง นับตั้งแต่ผู้ถ่ายทำ ช่างเทคนิค เป็นต้น

2. ระบบสิทธิในการทำสำเนา หรือ ระบบแองโกล-แซกซอน (The copyright or Angle-Saxon system) ระบบนี้ถือว่าการให้ลิขสิทธิ์แก่ผู้สร้างสรรค์งานก็เพื่อส่งเสริมสนับสนุนรวมทั้งกระตุ้นการลงทุนในการผลิตและการนำออกเผยแพร่ ซึ่งงานสร้างสรรค์ทางวรรณกรรมและศิลปกรรมด้วย ระบบจึงเป็นระบบที่มุ่งส่งเสริมผู้นำออกโฆษณาที่ลงทุนในการนำงานออกสู่สาธารณะ ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้จะทำให้ความรู้ต่าง ๆ ได้แพร่หลายมากยิ่งขึ้นและเป็นการกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรค์ ระบบนี้จึงถือว่าผู้ผลิต (producer) ซึ่งหมายถึง บริษัท

หรือ อนุมัติบุคคลที่เป็นผู้จัดทำงานเกี่ยวกับการบันทึกเสียงและภาพสามารถเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานเหล่านั้นได้

สิทธิข้างเคียงเป็นการให้ความคุ้มครองงานของผู้ประพันธ์และผู้สร้างสรรค์ ที่ได้เผยแพร่ไปยังสาธารณะ การเผยแพร่งานที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของผู้ประพันธ์ไปยังสาธารณะไม่สามารถจะทำโดยผู้ประพันธ์เพียงคนเดียว แต่ต้องผ่านตัวกลางที่มีความสามารถที่ทำให้เกิดงานและเผยแพร่ไปยังสาธารณะได้ ดังนั้นบุคคลที่ทำให้เกิดงานเผยแพร่ออกไปจึงต้องการความคุ้มครองสิทธิในทางกฎหมายในฐานะผู้สนับสนุน (Contributor)

ปัญหาของบรรดาสื่อกลางเกิดขึ้นเมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีหลากหลายมีการพัฒนาเทคโนโลยี โสตทัศน, อุปกรณ์บันทึก สามารถบันทึกงานแสดงในหลายลักษณะ เช่น เทป, फिल्म ทำให้การแสดงซึ่งแต่เดิมจำกัดอยู่ที่ผู้ชมจำนวนจำกัดเฉพาะพื้นที่และเป็นการแสดงสด ได้เปลี่ยนแปลงไปโดยสามารถแสดงไม่จำกัดจำนวนผู้ชมไปยังผู้ชมต่างประเทศและนำกลับมาใช้อีก

เช่นเดียวกันกับการพัฒนาการแพร่เสียงแพร่ภาพและโทรทัศน์ ทำให้ผู้ประพันธ์งานวรรณกรรมและงานศิลปกรรมเผยแพร่ออกไปยังผู้ชมทั่วประเทศและต่างประเทศ ผู้ชมสามารถรับชมได้ ทั้งภาพและเสียงไม่ว่าจะเป็นการชมส่วนตัวหรือในที่สาธารณะ เช่น โรงแรม และภัตตาคาร จากการพัฒนาการของการแพร่เสียงแพร่ภาพทำให้ผู้แสดงไม่จำเป็นต้องปรากฏตัวและผู้ใช้งานแสดงของนักแสดงได้นำไปเผยแพร่โดยมิได้ทำความตกลงระหว่างกัน เป็นการล่วงล้ำสิทธิของนักแสดงจึงจำเป็นต้องมีการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง

สวอนองค์การแพร่เสียงแพร่ภาพผู้จัดรายการ ต้องการกระตุ้นให้เกิดการคุ้มครองเจ้าของงานแพร่เสียงแพร่ภาพและต่อต้านการซ้ำซึ่งการแพร่สัญญาณรายการโดยองค์การอื่น

อนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองสิทธิข้างเคียง เช่น อนุสัญญากรุงโรมเป็นความพยายาม จัดตั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศ 2-3 ประเทศ ในปี 1961 จนถึงปัจจุบันประเทศภาคีมากกว่า 60 ประเทศ

สิทธิของนักแสดง, สิทธิของผู้บันทึกและผู้แพร่เสียงแพร่ภาพ เป็นสิทธิข้างเคียงซึ่งพัฒนาควบคู่ไปกับสิทธิและการใช้สิทธิ บ่อยครั้งที่สิทธิ ข้างเคียงเชื่อมโยงกับการใช้สิทธิในลิขสิทธิ์ ผลของการพัฒนาเทคโนโลยีทำให้การคุ้มครองลิขสิทธิ์มิใช่มีเพียงแต่คุ้มครอง ศิลปกรรม, วรรณกรรมและวิทยาศาสตร์ แต่ยังคงก่อให้เกิดการคุ้มครองสิทธิข้างเคียงในบรรดาสื่อกลางที่เป็นสื่อกลางในการแพร่เสียงแพร่ภาพ

ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิข้างเคียงที่นานาประเทศให้ความคุ้มครอง

เกี่ยวกับสิทธิข้างเคียงมีจำนวนประเทศมากขึ้นที่ให้ความคุ้มครองผลประโยชน์ของนักแสดง, ผู้ผลิตโฮตวิดีโอ, องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานของผู้สร้างสรรค์ออกสู่สาธารณชน รวมทั้งการแสดงของนักแสดงหรือกรณีการเผยแพร่สู่สาธารณชน, ข่าวสารข้อมูล, และเสียง/ภาพ³³

1. สิทธิของนักแสดงป้องกันการบันทึกหรือ แพร่เสียงแพร่ภาพโดยตรงหรือเผยแพร่งานของนักแสดงไปยัง สาธารณะโดยปราศจากความยินยอม, มุ่งคุ้มครองผลประโยชน์ของนักแสดง, นักร้อง, นักดนตรี, นักเต้น งานแสดงของนักแสดงที่ถูกเผยแพร่สู่สาธารณชน ผลประโยชน์ของนักแสดงจึงขึ้นอยู่กับการใช้งานแต่ละบุคคล

2. สิทธิของผู้ผลิตโฮตวิดีโอในการอนุญาตหรือห้ามการทำซ้ำซึ่งงานโฮตวิดีโอ และนำเข้าและแจกจ่ายงานซึ่งทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต ด้วยเหตุที่การพัฒนาเทคนิคในการบันทึกเสียง อีกทั้งการทำซ้ำโดยการบันทึกเกิดได้ง่ายมากขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการให้ความคุ้มครองผู้ผลิตโฮตวิดีโอ การละเมิดลิขสิทธิ์ (Piracy) การบันทึกเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางเพราะสามารถหาอุปกรณ์ในการบันทึกตามท้องตลาดได้ง่ายมากขึ้น นอกจากนี้การบันทึกโดยองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพเพราะเป็นส่วนประกอบสำคัญของรายการขององค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพที่มีอยู่รายวัน ดังนั้นทั้งนักแสดงและผู้ผลิตโฮตวิดีโอ ที่ถูกทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตและติดตามสิทธิในการได้รับค่าตอบแทนจากการใช้งานโฮตวิดีโอ เพื่อแพร่เสียงแพร่ภาพเผยแพร่สู่สาธารณชนในลักษณะอื่น ๆ

3. สิทธิขององค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพในการอนุญาต หรือห้ามแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำบันทึกและทำซ้ำซึ่งงานแพร่เสียงแพร่ภาพ

เนื่องด้วยองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ ซึ่งเป็นหนึ่งในบรรดาสื่อกลางซึ่งทำหน้าที่สนับสนุนงานสร้างสรรค์ทางปัญญาด้วยเช่นกันนั้น เนื่องจากการจัดรายการแพร่เสียงแพร่ภาพนี้ต้องใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนมาก อีกทั้งจะต้องใช้ความพยายามในการสร้างสรรค์ด้วยเช่นกัน ดังนั้นองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ จึงได้รับการคุ้มครองรายการแพร่เสียงแพร่ภาพที่ทางองค์กรจัดทำขึ้นเอง เพื่อป้องกันการแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำและการบันทึกรายการแพร่เสียงแพร่ภาพ โดยองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพอื่นด้วย

มีประเทศต่าง ๆ มากขึ้นที่ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิบางส่วนหรือทั้งหมด โดยประมวลเป็นกฎหมายภายในกรอบของกฎหมายลิขสิทธิ์ของแต่ละประเทศ บางประเทศให้

³³ เรียบเรียงจาก WIPO, Background reading material on intellectual property, P.216-218.

ความคุ้มครองผลประโยชน์ขององค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพในการป้องกันการส่งสัญญาณรายการแบบ Distribution System³⁴ โดยผู้ส่งกระจายสัญญาณ (Distributor) ซึ่งเป็นผู้รับสัญญาณผ่านดาวเทียมแล้ว Distribution แก่ผู้รับแต่ละรายอีกต่อหนึ่งการให้ความคุ้มครองสิทธิข้างเคียงไม่สามารถคุ้มครองได้ ถ้าการให้ความคุ้มครองผู้สร้างสรรค์หรือผู้รับประโยชน์ในสิทธิข้างเคียงประเภทอื่น ๆ นั้น ถูกตีความอย่างจำกัดหรือทำให้เสียหายต่อผู้สร้างสรรค์หรือผู้รับประโยชน์ดังกล่าว ภายใต้กฎหมายภายใน หรืออนุสัญญาระหว่างประเทศ³⁵

ผู้ที่เป็นเจ้าของสิทธิข้างเคียงคือ ผู้แพร่เสียงแพร่ภาพ (broadcasters) หรือผู้ถ่ายทอดรายการ โดยปกติผู้แพร่เสียงแพร่ภาพมักเป็นนิติบุคคล

2.2.4 อายุการให้การคุ้มครอง

Rome Convention ได้กำหนดไว้ 20 ปี แต่ใน Berne Convention ให้ความคุ้มครอง 50 ปี นับตั้งแต่วันที่ผู้สร้างสรรค์งานได้ถึงแก่ความตาย สำหรับงานที่มีการเผยแพร่และโฆษณาและให้ความคุ้มครอง 50 ปี นับแต่วันสุดท้ายของปีที่ได้มีการนำออกโฆษณาเป็นครั้งแรก สำหรับงานที่มีได้มีการนำออกโฆษณาในระหว่างที่ผู้สร้างสรรค์ยังมีชีวิตอยู่ ซึ่งประเทศไทยก็ได้มีอายุการคุ้มครองงาน 50 ปี สอดคล้องกับ Berne Convention ที่ไทยได้เป็นภาคีอยู่

2.2.5 ขอบเขตของสิทธิขององค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ

โดยปกติองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพจะได้รับสิทธิดังต่อไปนี้คือ

2.2.5.1) สิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพ

องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพมีสิทธิเด็ดขาดในการให้อนุญาตหรือห้ามการแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำจากรายการซึ่งองค์กรได้แพร่เสียงแพร่ภาพออกไป ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าสิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำนี้เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานขององค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ เช่นเดียวกับสิทธิในการทำซ้ำของเจ้าของลิขสิทธิ์

³⁴ Distribution System คือการรับคลื่นวิทยุที่สื่อรายการโทรทัศน์ แล้วจึงส่งรายการวิทยุโทรทัศน์ต่อไปให้แก่ผู้รับแต่ละรายโดยทางสาย

³⁵ WIPO, "Overview of international copyright and neighbouring rights protection", WIPO / Thailand Regional Symposium on Copyright and Neighbouring Rights for Asia and Pacific, Phana - Phuket, November 28 TO December 2, 1994, P.14-17.

คำว่า “แพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำ” (rebroadcasting) ในความหมายอย่างแคบจะหมายถึงการถ่ายทอดรายการในขณะเดียวกัน ซึ่งรับสัญญาณจากองค์กรผู้ผลิตรายการ (Original Broadcaster)

การแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำโดยระบบเคเบิลทีวี (retransmissions by cable system of broadcast signal) เป็นการถ่ายทอดครั้งต่อไป (secondary transmission) โดยระบบเคเบิลจากการถ่ายทอดขั้นต้น โดยผู้แพร่เสียงแพร่ภาพ ซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์แม่ข่าย (primary television broadcaster) เป็นผู้ใช้งานของเจ้าของลิขสิทธิ์ งานอาจถูกถ่ายทอดโดยระบบเคเบิลทีวีหรืออาจถูกทำซ้ำและแพร่เสียงแพร่ภาพไปยังผู้รับชมจำนวนมาก

ส่วนการแพร่เสียงแพร่ภาพภายหลัง (deffered rebroadcasting) หมายถึงการบันทึกไว้ก่อนแล้วจึงทำการแพร่เสียงแพร่ภาพภายหลัง ดังนั้นการแพร่เสียงแพร่ภาพภายหลังจึงตกอยู่ภายใต้คำจำกัดความของคำว่า “การบันทึกงานแพร่เสียงแพร่ภาพ” ซึ่งเป็นเจ้าของรายการนั้นแล้ว ก็ถือได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธินับตั้งแต่ทำการบันทึก ไม่ใช่ นับตั้งแต่สิ่งบันทึกนั้นได้ถูกนำออกแพร่เสียงแพร่ภาพออกไปในภายหลัง

2.2.5.2) สิทธิในการบันทึก

องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพมีสิทธิเด็ดขาดในการให้อนุญาต หรือห้ามการบันทึกงานแพร่เสียงแพร่ภาพขององค์กร สิทธิประเภทนี้พอจะเทียบได้กับสิทธิในการบันทึก แต่โดยปกติการใช้สิทธิมักจะมีอยู่ในรูปของสิทธิในการทำซ้ำ เช่น การทำซ้ำ (ทำสำเนา) จาก การบันทึกครั้งแรก ซึ่งจัดทำและส่งมอบให้แก่องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพอื่น ๆ ตามสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้ไม่ว่าจะมีการจ่ายค่าตอบแทนหรือเพื่อการแลกเปลี่ยนรายการซึ่งกันและกัน

2.2.5.3) สิทธิในการนำงานแสดงต่อสาธารณชน

องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพมีสิทธิเด็ดขาดในการให้อนุญาตหรือห้ามการนำงานแพร่เสียงแพร่ภาพทางโทรทัศน์ขององค์กรออกสื่อสาธารณะ สิทธิประเภทนี้พอจะเทียบได้กับสิทธิในการนำงานออกแสดงต่อสาธารณะ และตกอยู่ภายใต้บังคับของหลักการบังคับให้อนุญาตใช้สิทธิ อย่างไรก็ตามสิทธิประเภทนี้จะจำกัดเฉพาะการนำงานแพร่เสียงแพร่ภาพออกแสดงต่อสาธารณะทางโทรทัศน์ และจะบังคับใช้สิทธิประเภทนี้ได้เฉพาะกรณีที่การสื่อสารสู่สาธารณะได้ทำในสถานที่ที่สาธารณชนสามารถเข้าไปได้โดยต้องเสียค่าผ่านประตู (ค่าเข้าชม) เท่านั้น ปัจจุบันสิทธิประเภทนี้ไม่ค่อยจะได้มีการบังคับใช้กันแล้ว เนื่องจากสถานที่สาธารณะที่จะติดตั้งเครื่องรับโทรทัศน์ เช่น โรงแรม, ภัตตาคาร, บาร์ ฯลฯ ไม่มีการคิดค่าบริการเพิ่ม เนื่องจากมีเครื่องรับโทรทัศน์ให้บริการให้ความบันเทิงแก่ลูกค้า

กล่าวโดยสรุป ลิขสิทธิ์พื้นฐานขององค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพคือ ลิขสิทธิ์ประเภทเดียวกันกับสิทธิในการทำซ้ำและสิ่งที่เกิดอยู่ภายใต้บังคับของสิทธิก็คือ “งานแพร่เสียงแพร่ภาพ” ซึ่งหมายถึงเนื้อหาของรายการซึ่งได้แพร่เสียงแพร่ภาพออกไป งานแพร่เสียงแพร่ภาพนี้มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับ “งานโสตทัศน” เพราะว่ามันมีลักษณะร่วมกันประการหนึ่งคือ เป็นงานที่มีลักษณะสืบเนื่องเช่นเดียวกัน กล่าวคือ โดยปกติงานแพร่เสียงแพร่ภาพจะประกอบด้วยงานหลาย ๆ ประเภท เช่น นาฏกรรม, งานดนตรีกรรม, ซึ่งงานต่าง ๆ เหล่านี้ จะได้รับความคุ้มครองอีกโสดหนึ่งในฐานะที่เป็นงานดั้งเดิม (Original Works) หรืออาจประกอบด้วยงานสืบเนื่องประเภทต่าง ๆ เช่น งานแสดงของนักร้องนักแสดง หรืองานโสตทัศนวัสดุ เช่น เทปบันทึกเสียงหรือแถบบันทึกภาพ หรืออาจจะเป็นการรวบรวมงานต่าง ๆ เหล่านี้เข้าไว้ด้วยกัน หรืออีกประการหนึ่ง งานแพร่เสียงแพร่ภาพอาจจะไม่ได้บรรจุนงานดั้งเดิมที่ได้รับความคุ้มครองไว้เลยเช่น การแพร่เสียงแพร่ภาพทางรัฐพิธี แต่ก็ยังคงได้รับลิขสิทธิ์หรือสิทธิข้างเคียงเช่นเดียวกับกรณีของโสตทัศน ดังนั้นถ้ากฎหมายบัญญัติให้สิทธิในการทำซ้ำแก่องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ ก็ไม่ใช่เป็นเรื่องสำคัญที่จะเรียกสิทธิ ชนิดนี้ว่าเป็นลิขสิทธิ์หรือสิทธิข้างเคียง เพราะก็เป็นการทำสิทธิในการให้อนุญาตหรือห้ามการแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำการบันทึกรายการขององค์กรโดยไม่ได้ได้รับความยินยอมจากองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพเช่นเดียวกับลิขสิทธิ์ข้างเคียง³⁶

2.2.5.4) แนวทางแก้ไขการใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแพร่เสียงแพร่ภาพในเรื่องสิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพ ได้มีการประชุมเพื่อถกถึงปัญหาการให้ความคุ้มครองงานกับเทคโนโลยีการแพร่เสียงแพร่ภาพและการส่งสัญญาณ (transmission) ที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น การประชุมที่จัดขึ้นโดย Working Group of the Subcommittee on Multimedia Copyright Council จัดทำเป็นรายงาน Study of Institutional Issues Regarding Multimedia ส่วนหนึ่งของรายงานได้กล่าวถึงเรื่องสิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพและส่งสัญญาณ (right of broadcast and transmission)

ประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นมาในการประชุมคือ การพัฒนาเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารผ่านดาวเทียมและความก้าวหน้าของการแพร่เสียงและสัญญาณในรูปแบบการสื่อสารสองทาง (interactive form) ทำให้เกิดความแตกต่างน้อยลงระหว่างการส่งสัญญาณโดยไร้สาย และการส่งสัญญาณโดยใช้คลื่นวิทยุและความแตกต่างระหว่างการรับสัญญาณ

³⁶ Stephen M. Stewart, *International copyrights and neighbouring rights*, P.220.

ในขณะที่เดียวกันการส่งสัญญาณและการรับสัญญาณคนละขณะกับการส่งสัญญาณในเรื่องนี้มีความคิดเห็นแตกต่างกันไป

อนุสัญญาเบอร์นบัญญัติสิทธิของผู้สร้างสรรค์ในการแพร่เสียงแพร่ภาพโดยคลื่นวิทยุ (Article 11 bis, para 1 (i) อนุสัญญาบัญญัติผู้สร้างสรรค์งานนาฏกรรม หรือดนตรีกรรม กับสิทธิในการเผยแพร่สู่สาธารณชน รวมถึงการส่งสัญญาณโดยใช้สาย (Article 11 para 1 (ii) ในปัจจุบันคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญในร่างพิธีสารอนุสัญญาเบอร์น (Experts Committee of a Possible Protocol to the Berne Convention) กำลังตรวจสอบการส่งสัญญาณข้อมูลในระบบ Digital ในรูปแบบการส่งสัญญาณ on demand ซึ่งเป็นที่คาดหวังจะแพร่หลายในอนาคตอันใกล้นี้ proposal ที่ได้เสนอนั้น ควรให้สิทธิในการเผยแพร่สู่สาธารณะ, สิทธิในการจำหน่าย แจกจ่ายครอบคลุมถึงการส่งสัญญาณในรูปแบบ on demand (เป็นการส่งสัญญาณไปยังผู้รับที่เป็นสมาชิกโดยตรง) ในประเด็นนี้จำเป็นต้องศึกษาถึงคำนิยาม คำว่า “สาธารณชน” (public) ซึ่งบัญญัติยังไม่ชัดเจน

คณะอนุกรรมการได้เสนอมาตรการที่เป็นไปได้ ดังนี้

(ก) เสนอการเปลี่ยนคำนิยามคำว่า “การแพร่เสียงแพร่ภาพ” ให้ครอบคลุมถึงแนวความคิดของ “การส่งสัญญาณ” ซึ่งประกอบด้วยการติดต่อสื่อสารในรูปแบบคลื่นวิทยุ ในขณะที่เดียวกันให้นิยามของการส่งสัญญาณไปยังผู้รับในขณะที่เดียวกับ primary station คือ การแพร่เสียงแพร่ภาพ (Article 2 para 1 item 8) และเสนอให้มีการเปลี่ยนคำว่า “สิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพ” ใน Article 23 เป็นคำว่า “สิทธิในการส่งสัญญาณ” เป็นให้ใช้ได้กับการติดต่อสื่อสารระบบใช้สาย (wire Communication)

(ข) ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารโดยคลื่น หรือโดยใช้สายหรือเป็นการรับสัญญาณ ขณะเดียวกันกับ primary station (simultaneous reception) หรือเป็นการรับสัญญาณคนละขณะกัน (non-simultaneous) เสนอให้อยู่ในนิยามความหมายของ “การส่งสัญญาณ” (transmission) อันเป็นการส่งสัญญาณโดยวิธีการโทรคมนาคมไปยังผู้รับสาธารณชนโดยตรง (transmission as transmission by means of telecommunication intended for direct reception by the public) และเสนอให้เปลี่ยน “สิทธิในการส่งสัญญาณ” (right of transmission)

(ค) เสนอเปลี่ยนคำนิยามของคำว่า “การส่งสัญญาณโดยใช้สาย” (wire transmission) ให้รวมการส่งสัญญาณไปสู่สาธารณชนเข้าในบทบัญญัติ

คำว่า “การแพร่เสียงแพร่ภาพ” (boardcasting) และคำว่า “การส่งสัญญาณโดยใช้สาย” (wire transmission) มีความหมายที่กว้างและคำว่า “สาธารณชน” (the public) มีความหมายรวมถึงกลุ่มบุคคลโดยเฉพาะเจาะจงที่มีจำนวนมาก (จากกฎหมายลิขสิทธิ์ Article 2 para 5) จากคำนิยามเหล่านี้สามารถตีความ ซึ่งนำมาใช้กับกรณีสิทธิของผู้สร้างสรรค์ในการส่งสัญญาณดิจิทัลรูปแบบ on demand เป็นบริการรูปแบบหนึ่งที่ส่งไปยัง สาธารณชน อย่างไรก็ตามกฎหมายปัจจุบันบัญญัติคำนิยามไม่ชัดเจนเกี่ยวกับส่งสัญญาณแบบ on demand โดยผ่านดาวเทียม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของ “การแพร่เสียงแพร่ภาพ” จากมุมมองจุดนี้ สมาชิกของ Working group of the subcommittee on multimedia copyright councils จึงต้องขยายขอบเขตสิทธิของผู้สร้างสรรค์ และแนวความคิดของคำว่า “การแพร่เสียงแพร่ภาพ” และ “การส่งสัญญาณ” ต้องมีความชัดเจนเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างบริการ ส่งสัญญาณโดยคลื่นวิทยุ (radio transmission) และโดยใช้สาย (wire transmission)³⁷

ในเรื่องแพร่เสียงแพร่ภาพและส่งสัญญาณซึ่งงานต้นข้ามอาณาเขตของประเทศ (การแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียมและส่งสัญญาณโดยเครือข่ายระหว่างประเทศ) Broadcast and transmission of works beyond national boundaries (satellite broadcasting and transmission through international networks)

กฎหมายลิขสิทธิ์ในปัจจุบัน นำมาใช้กับงานที่แพร่เสียงแพร่ภาพ และการส่งสัญญาณโดยวิธีไร้สาย โดยส่งไปยังผู้รับสาธารณชนโดยตรง อย่างไรก็ตามมีการถกเถียงเกี่ยวกับในการแพร่เสียงแพร่ภาพ ในกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศญี่ปุ่นนิยามการส่งสัญญาณ (transmission) คือ การแพร่ (diffusion) ทั้งโดยคลื่นวิทยุหรือโดยใช้สายตรงไปยังผู้รับขั้นต้นซึ่งเป็นสาธารณชนที่อยู่นอกญี่ปุ่น เช่น มีกฎหมายลิขสิทธิ์ของญี่ปุ่นอนุโลม ให้เป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพ

ยิ่งกว่านั้น เมื่อส่งสัญญาณไปยังตัวกลางผู้รับสัญญาณซึ่งอยู่นอกประเทศญี่ปุ่น และส่งสัญญาณซ้ำ (retransmitted) ไปยังสาธารณชนโดยตัวกลางนี้ ดังนั้น จึงใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศที่สามารถรับสัญญาณ แต่ความเห็นของอีกฝ่ายหนึ่ง กฎหมายลิขสิทธิ์ปัจจุบันของประเทศญี่ปุ่นไม่ได้ตระหนักถึงสิทธิของผู้สร้างสรรค์ในเรื่องการรับงานที่ถูกส่ง

³⁷ JAPAN Agency for Cultural Affairs, “Study of institutional issues regarding multimedia”, A Report on discussions by The Working Group of the Subcommittee on Multimedia Copyright Council, February 1995, P.10-14.

สัญญาณมา ดังนั้น ผู้สร้างสรรค์จึงไม่สามารถใช้สิทธิของตนได้เมื่องานนั้นถูกส่งสัญญาณ โดยคลื่นวิทยุหรือการส่งสัญญาณโดยวิธีไร้สาย จากนอกประเทศญี่ปุ่นที่ส่งมายังผู้รับสาธารณชนในญี่ปุ่นโดยตรง เป็นเรื่องธรรมดา สิทธิที่ผู้สร้างสรรค์จะต้องสามารถใช้สิทธิของงานตามที่กฎหมายลิขสิทธิ์ของญี่ปุ่นบัญญัติไว้ ถ้าการส่งสัญญาณไปสู่สาธารณชนนั้นเป็นการทำซ้ำหรือการส่งสัญญาณซ้ำหลังจากได้รับสัญญาณสถานีแม่ข่าย

นอกจากนี้ การส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมไปยังผู้รับสาธารณชนโดยตรงที่อยู่ในต่างประเทศ ประเทศผู้รับสัญญาณเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในประเทศแถบยุโรป แต่ไม่กี่ปีมานี้ได้มีการส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมไปในกลุ่มประเทศแถบเอเชีย เนื่องจากระดับการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียงที่แตกต่างกัน จึงเกี่ยวพันกับผลประโยชน์ของผู้สร้างสรรค์เครือข่ายการสื่อสารข้อมูลมีความซับซ้อนมากขึ้น ได้ก่อให้เกิดการส่งสัญญาณทั้งคลื่นวิทยุและการส่งสัญญาณโดยไร้สายที่มีอยู่ทั่วโลกนั้น การส่งสัญญาณจากญี่ปุ่นและผู้รับสัญญาณที่อยู่นอกญี่ปุ่น จึงมีการเติบโตจนเป็นเรื่องธรรมดาเสียแล้ว จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้เกิดการบัญญัติข้อบทกฎหมายลิขสิทธิ์ขึ้น

แนวโน้มที่เกิดขึ้นในระดับระหว่างประเทศ มีอนุสัญญาเกี่ยวกับรายการที่ส่งผ่านการกระจายสัญญาณ โดยส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม เป็นอนุสัญญาที่ก่อตั้งในกรุงบรัสเซลส์ ปี ค.ศ.1974 มีจำนวนประเทศที่ลงนามในอนุสัญญาน้อยมากเพียง 19 ประเทศและประเทศที่อยู่ในกลุ่มยุโรป แต่ประเทศในแถบเอเชียยังไม่ได้ลงนาม นอกจากนี้แล้วมีอนุสัญญาที่บัญญัติขึ้นแต่ไม่มีประสิทธิผล ดังนี้

ในการประชุมผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ โปรโตคอลอนุสัญญาเบอร์นของ WIPO (At the experts' meeting to discuss the WIPO's Possible Protocol to the Berne Convention and the new Instrument) การประชุมนี้ได้ถกกันในเรื่องการใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียม และการส่งสัญญาณโดยเครือข่ายระหว่างประเทศ แต่ไม่มีการถกเถียงในเรื่องเกี่ยวกับงานที่ถูกเผยแพร่เสียงแพร่ภาพออกไป

The EC Directive (มีการบังคับใช้ในเดือนกันยายน ปี ค.ศ.1993) ได้ร่วมกันออกกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายลิขสิทธิ์การแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านดาวเทียมและการแพร่เสียงแพร่ภาพโดยรูปแบบเคเบิลทีวี (cable retransmission) รัฐสมาชิกที่เป็นผู้ส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมไปสู่สาธารณชน รัฐสมาชิกเหล่านั้นต้องบัญญัติสิทธิแต่ผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์ให้มีสิทธิในการติดต่อสื่อสารผ่านดาวเทียมไปสู่สาธารณชน รัฐสมาชิกละเว้นการใช้บทบัญญัติเกี่ยวกับ

สัญญาอนุญาตใช้สิทธิเชิงบังคับ (compulsory license provision) ตามที่บัญญัติไว้ใน Article 1, para 2 (b), Article 2

แนวปฏิบัติดังกล่าว (The Directive) กำหนดให้รัฐสมาชิกต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ลิขสิทธิ์และสิทธิเกี่ยวเนื่องเมื่อมีรายการของรัฐสมาชิกอื่น ๆ ถูกแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำ โดยระบบเคเบิลในอาณาเขตของรัฐสมาชิกทั้งหลาย (การใช้สิทธิตามลิขสิทธิ์ และสิทธิเกี่ยวเนื่องเหล่านี้ต้องผ่านสมาคมจัดเก็บค่าใช้สิทธิ (a collecting society) ตาม Article 8 และ 9)

The Australian Report กล่าวว่า การแพร่เสียงแพร่ภาพดั้งเดิม (Transmission Originates) จากออสเตรเลียไปยังต่างประเทศซึ่งเป็นผู้รับสาธารณชน ประเทศเหล่านั้นต้องให้ความคุ้มครองแก่ลิขสิทธิ์ในงานของเจ้าของงานลิขสิทธิ์

และในเรื่องการส่งสัญญาณโดยคลื่นวิทยุหรือการส่งสัญญาณโดยใช้สาย ไปยังประเทศผู้รับสัญญาณซึ่งอยู่ต่างประเทศยังไม่สอดคล้องกับการใช้สิทธิของผู้สร้างสรรค์ในประเทศผู้รับสัญญาณ

การให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้สร้างสรรค์ ที่เกี่ยวกับการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือการแพร่เสียงแพร่ภาพในงานข้ามอาณาเขตของรัฐถูกระทบจากกรอบการให้ความคุ้มครองระหว่างประเทศ ดังนั้น WIPO จึงได้ติดตามในเรื่องที่ถกเถียงดังกล่าว³⁸

2.2.5.5) การบริหารสิทธิของผู้แพร่เสียงแพร่ภาพ

ด้วยเหตุที่ผู้สร้างสรรค์มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียว (exclusive right) ในอันที่จะจำหน่ายใช้สอยหรือแสวงหาประโยชน์ตอบแทนใด ๆ จากงานสร้างสรรค์และมีอำนาจกีดกันมิให้บุคคลอื่นแสวงหาผลประโยชน์จากงานตน หรือเรียกร้องค่าเสียหาย หรือการชดเชยความเสียหาย ดังนั้นผู้สร้างสรรค์จึงมีสิทธิในการอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิในงานของตนได้เช่นกัน

การอนุญาต (license) ดังกล่าวนี้นี้ เป็นการอนุญาต (authorization permission) ที่มีได้อินความเป็นเจ้าของแต่เป็นเพียงการให้สิทธิที่จะใช้งาน ซึ่งลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียงในงานยังอยู่ที่ตัวผู้อนุญาตและแม้จะมีการจำกัดขอบเขตของการอนุญาต การอนุญาตมีทั้งประเภทที่เป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียว และไม่เป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียว ในกรณีที่ไม่เป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวตามอนุสัญญาที่เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ และกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศต่าง ๆ อาจกำหนดให้

³⁸ Ibid, P.61-63

เป็นสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิเชิงบังคับ³⁹ (compulsory license) และสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ⁴⁰ (statutory license) รวมเรียกว่า สัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยไม่สมัครใจ (non-voluntary licence) กล่าวคือ ผู้ใช้สามารถใช้งานอันมีลิขสิทธิ์และงานอันเป็นสิทธิข้างเคียงของผู้สร้างสรรค์ได้ โดยไม่ถือว่าเป็นการละเมิดและผู้ใช้ก็ไม่ต้องจ่ายค่าใช้สิทธิให้แก่เจ้าของงานลิขสิทธิ์และงานอันเป็นสิทธิข้างเคียง โดยต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขขอสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิเชิงบังคับ (COMPULSORY-LICENCE) ซึ่งผู้สร้างสรรค์มีแต่เพียงสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน ไม่มีสิทธิเด็ดขาด⁴¹

แต่เนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทำให้เกิดการทำซ้ำจากงานแพร่เสียงแพร่ภาพอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เจ้าของงานสร้างสรรค์ไม่สามารถควบคุมจัดเก็บค่าใช้สิทธิ และให้อนุญาตบุคคลจำนวนมากที่ประสงค์จะใช้งานลิขสิทธิ์ดังกล่าวได้อย่างทั่วถึง และเพื่อบรรเทาความเสียหายในผลประโยชน์ของผู้สร้างสรรค์ จึงแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยจัดตั้งองค์กร บริหารการจัดเก็บค่าใช้สิทธิขึ้นเพื่อการบริหารการจัดเก็บค่าใช้สิทธิ และให้อนุญาตแก่ผู้ใช้งาน (USER) แทนเจ้าของงานสร้างสรรค์

(ก) กรอบของการบริหารการ จัดเก็บค่าใช้สิทธิ (Collective Administration)

กรอบของระบบบริหารการ จัดเก็บค่าใช้สิทธิหรือนิยามของการบริหารการ จัดเก็บค่าใช้สิทธิ เจ้าของสิทธิโอนสิทธิในการอนุญาตให้ผู้อื่นใช้งานให้แก่องค์กรบริหารการ จัดเก็บค่าใช้สิทธิเป็นผู้บริหารการ จัดเก็บให้แก่เจ้าของสิทธิที่เข้ามาเป็นสมาชิกขององค์กร โดยมอบหน้าที่ให้องค์กรทำการเจรจากับผู้ใช้งานในการอนุญาต (LICENSES) ใช้สิทธิของตนให้

³⁹ สัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิเชิงบังคับ (COMPULSORY LICENSE) คือ การอนุญาตที่บังคับเจ้าของลิขสิทธิ์ให้จำต้องอนุญาตผู้อื่นใช้งานลิขสิทธิ์ของเขา โดยไม่ตัดสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่จะเจรจาเงื่อนไขของการอนุญาตในเบื้องต้น

⁴⁰ สัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ (STATUTORY LICENSE) หรือสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิตามกฎหมาย (LEGAL LICENSE) คือ การอนุญาตให้ใช้งานที่ได้รับควบคุมอย่างอิสระ แต่มีเงื่อนไข คือผู้ต้องจ่ายค่าใช้สิทธิตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ (COMPETANT AUTHORITY) หรือ โดยองค์กรที่รัฐแต่งตั้ง

⁴¹ มณฑกานต์ พันธุ์ไพโรจน์, “คณะกรรมการกำหนดค่าใช้สิทธิ: ศึกษาโครงสร้างและอำนาจหน้าที่”, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้า 7.

ผู้อื่นใช้งาน เจริญกำหนดค่าธรรมเนียม, การจัดเก็บค่าใช้สิทธิ และค่าตอบแทนและแจกจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้สร้าง (DISTRIBUTE) ภายใต้เงื่อนไขที่เหมาะสม⁴²

ในเรื่องของผู้ดำเนินการจัดเก็บและแจกจ่ายค่าตอบแทนนั้นคือ องค์กรบริหารของกลุ่มสมาคมผู้สร้างสรรค์เป็นตัวแทนของผู้สร้างสรรค์ทั้งหมด และมีคณะกรรมการเป็นผู้บริหารการจัดเก็บและแจกจ่ายค่าตอบแทนแก่สมาชิกขององค์กรทุกคน ดังนั้น บุคคลที่จะเป็นสมาชิกขององค์กรหรือสมาชิก หรือกลุ่มผู้สร้างสรรค์ก็คือ บุคคลทั้งหลายที่มีสิทธิเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ในงานลิขสิทธิ์นั้น เช่นผู้พิมพ์โฆษณาในงานลิขสิทธิ์ หรือผู้ผลิตงานลิขสิทธิ์ นักแสดง องค์กร แพร่เสียงแพร่ภาพในงานลิขสิทธิ์⁴³ ซึ่งบุคคลเหล่านี้อาจรวมกลุ่มเป็นองค์กรผู้สร้างสรรค์องค์กรใหญ่เพียงองค์กรเดียว หรือแยกต่างหากจากองค์กรผู้สร้างสรรค์เป็นอีกองค์กรหนึ่งก็ได้ โดยส่วนใหญ่จะแยกกันตามประเภทของงานหรือประเภทของอุปกรณ์ทำซ้ำ เช่น สมาคมนักเขียน, สมาคม VEGAI (องค์กรที่ส่งกระจายสัญญาณผ่านเคเบิลไปยังผู้รับสมาชิก) เป็นต้น นอกจากนี้ในบางประเทศที่มีการบริหารงานแพร่เสียงแพร่ภาพทางสถานีวิทยุหรือสถานีโทรทัศน์ ในลักษณะองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพอย่างเช่นในประเทศเยอรมัน การกำหนดให้มีการบริหารการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ และค่าตอบแทนในลักษณะองค์กรหรือกลุ่มสมาชิก⁴⁴

(ข) หลักการของการบริหารการจัดเก็บค่าใช้สิทธิ

หลักการของการบริหารการจัดเก็บค่าใช้สิทธิในงานลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียง⁴⁵ มีดังนี้

(1) การบริหารการจัดเก็บค่าใช้สิทธิในการให้อนุญาตใช้งานของเจ้าของลิขสิทธิ์ และแจกจ่ายค่าตอบแทนแก่เจ้าของสิทธิ อันเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์ อย่างไรก็ตาม

⁴²WIPO, "Administration of rights under copyright and neighboring law: general aspects," WIPO / Sweden Training Course on Copyright and Neighbouring Right, Stockholm, August 14 to 24, 1998, Geneva, August 25, 1995, P.4.

⁴³WIPO, "Collective administration of copyright", General Introductory Course On Copyright and Neighbouring Right, Geneva, June 10 to 13 1986, P.8.

⁴⁴จันทิมา ธนาสว่างกุล, "การใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม", (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530), หน้า 263-264.

⁴⁵WIPO, "Basic notions of the exercise, administration and enforcement of rights", WIPO In Cooperation with swiss for authors in musical works zurich, P.7-9.

ก็ตามถ้าเป็นข้อจำกัดสิทธิของผู้สร้างสรรค์ ที่เป็นเพียงสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนเท่านั้น การบริหารการจัดเก็บค่าใช้สิทธิก็จะเข้าเกี่ยวข้องในการเจรจาตกลงค่าใช้สิทธิและแจกจ่ายค่าตอบแทน

(2) ทั้งนี้เงื่อนไขของกฎหมาย, การเมือง, เศรษฐกิจ, จารีตประเพณีของภายในประเทศ ได้เข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นองค์กรบริหารการจัดเก็บค่าใช้สิทธิทั่วไป หรือองค์กรอิสระที่แยกตามประเภทต่าง ๆ ของสิทธิและเจ้าของสิทธิก็เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการบริหารการจัดเก็บค่าใช้สิทธิและสิทธิข้างเคียงมากกว่า ข้อได้เปรียบขององค์กรอิสระ (separate organization) โดยอาศัยวิธีการจัดเก็บขององค์กรอิสระทำให้ผลประโยชน์ของเจ้าของสิทธิมีครบถ้วนและมากกว่า ข้อได้เปรียบขององค์กรบริหารการจัดเก็บทั่วไป (general organization) ไปตามผลประโยชน์ของเจ้าของสิทธิได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า ถ้ามี parallel organization นั้นมีความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างองค์กรอย่างใกล้ชิด และบางครั้งต้องมีการกระทำร่วมกันระหว่างองค์กร หรือในรูปแบบของ "COALITIONS" (การรวมกันเป็นหนึ่งเดียว) ขณะเดียวกันองค์กรทั่วไปจะเป็นหลักประกันได้ว่า ประโยชน์ของเจ้าของสิทธิประเภทต่าง ๆ จะไม่ถูกละเลย

(3) ควรจะมีเพียงองค์กรบริหารการจัดเก็บค่าใช้สิทธิประเภทเดียวกันเพียงองค์กรในแต่ละประเทศ การมีองค์กรจัดเก็บค่าใช้สิทธิประเภทเดียวกันตั้งแต่ 2 องค์กร หรือมากกว่านั้น อาจเป็นการลดประสิทธิภาพการบริหารการจัดเก็บค่าใช้สิทธิ

(4) ทั้งนี้มีเงื่อนไขของกฎหมาย, การเมือง, เศรษฐกิจ, จารีตประเพณีของประเทศ ได้เข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นองค์กรสาธารณะหรือองค์กรเอกชน (public or private organization) ก็เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการบริหารการจัดเก็บค่าใช้สิทธิและสิทธิข้างเคียง โดยทั่วไปแล้วองค์กรเอกชนมีความเหมาะสม แต่ประเทศต่าง ๆ (เช่น ประเทศกำลังพัฒนาที่เพิ่งก่อตั้งปัจจัยพื้นฐานเกี่ยวกับลิขสิทธิ์) อาจจัดตั้งองค์กรสาธารณะเพื่อวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ทรงสิทธิ

(5) การกำหนดบทบังคับในการบริหารการจัดเก็บค่าใช้สิทธิเป็นมาตรการที่จำเป็นอย่างยิ่ง แต่ไม่ควรมีบทบังคับในเรื่องการใช้สิทธิเด็ดขาดซึ่งบัญญัติอยู่ภายใต้อนุสัญญาเบอร์นและอนุสัญญากรุงโรม และการบริหารการจัดเก็บค่าใช้สิทธิ (Collective Administration) ไม่อาจจำกัดสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน

(6) ในกรณีการอนุญาตให้ใช้สิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ (a statutory permission) คือ "การอนุญาตให้ใช้งานที่ได้รับความคุ้มครองอย่างอิสระ แต่มีเงื่อนไขคือผู้ใช้ต้องจ่ายค่าใช้

สิทธิตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในกฎหมายโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือองค์กรที่รัฐแต่งตั้ง ซึ่งการกำหนดค่าใช้สิทธิ ผู้ใช้ไม่ต้องร้องขอหรือแจ้งต่อเจ้าของลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียงเพื่อขอใช้งานดังกล่าวก่อน”⁴⁶ เจ้าของลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียงจึงปราศจากอำนาจได้แย้งการจ่ายค่าตอบแทน องค์กรบริหารการจดทะเบียนค่าใช้สิทธิ (collective Administration) เป็นตัวแทนผู้ให้อนุญาตแก่ผู้ขอใช้งานสะสม (repertoire) ของเจ้าของงานสร้างสรรค์ การบริหารการจดทะเบียนค่าใช้สิทธิจึงไม่มีขอบเขตกัน การใช้สิทธิเด็ดขาดของผู้สร้างสรรค์ที่บัญญัติภายใต้อนุสัญญาเบอร์นหรืออนุสัญญากรุงโรม ดังนั้นจึงไม่ถูกจำกัดสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน

(7) การอนุญาตแบบ “Blanket Licensing” อันหมายถึง “การอนุญาตให้ใช้งานดนตรีกรรมชิ้นใดชิ้นหนึ่งของงานดนตรีกรรมทั้งหมดที่เป็นงานสะสมของเจ้าของงานสร้างสรรค์ ดังนั้นเพื่อนางานดนตรีกรรมทั้งหมดที่อยู่ในงานสะสมออกแสดงในที่สาธารณะ จะมีการกำหนดอัตราค่าใช้สิทธิในอัตราเดียวกันโดยเป็นลักษณะเหมาจ่าย (ในลักษณะการใช้ประเภทเดียวกัน) ทำให้ผู้ขออนุญาตต้องจ่ายค่าใช้สิทธิสูงสุดเกินกว่าจำนวนที่แท้จริง เพราะต้องจ่ายค่าใช้สิทธิการใช้งานดนตรีกรรมที่ตนไม่ประสงค์จะใช้”⁴⁷ แก่องค์กรบริหารการจดทะเบียนค่าใช้สิทธิ โดยอาศัยข้อสันนิษฐานทางกฎหมายที่ว่าองค์กรเป็นตัวแทนเจ้าของสิทธิทั้งปวงในการอนุญาตให้สิทธิในงานของผู้สร้างสรรค์ในขณะเดียวกันองค์กรบริหารการจดทะเบียนค่าใช้สิทธิควรให้หลักประกันแก่ผู้ขออนุญาตใช้งาน ที่ได้แย้งการกล่าวอ้างสิทธิของเจ้าของงานและควรชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ขอใช้งานในกรณีที่มีการกล่าวอ้างสิทธิ

(8) เจ้าของสิทธิที่เกี่ยวข้อง หรือ ตัวแทนเจ้าของสิทธิสามารถมีคำสั่งที่เกี่ยวกับวิธีและข้อบังคับ ของการจดทะเบียนค่าใช้สิทธิและค่าตอบแทนในการจำหน่ายแจกจ่าย และลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารการจดทะเบียนค่าใช้สิทธิ

(9) เนื่องจากว่าองค์กรบริหารการจดทะเบียนค่าใช้สิทธิจัดตั้งเพื่อบริหารการจดทะเบียนค่าใช้สิทธิและให้อนุญาตแก่ผู้ขอใช้งานแทนเจ้าของลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียง ทำให้เป็นองค์กรที่มีอำนาจในการต่อรองสูงและมีลักษณะผูกขาด รัฐบาลจึงเข้ามาควบคุมดูแลและแทรกแซงการจัดตั้งและจดทะเบียนค่าใช้สิทธิและเงื่อนไขการอนุญาตให้ใช้งานขององค์กรบริหารการจดทะเบียน

⁴⁶ มณฑกานต์ พันธุ์ไพโรจน์, คณะกรรมการกำหนดค่าใช้สิทธิ : ศึกษาโครงสร้างและอำนาจหน้าที่, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2536), หน้า 10.

⁴⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 21-22.

ค่าใช้สิทธิ เพื่อป้องกันมิให้องค์กรบริหารการจดทะเบียนค่าใช้สิทธิ ซึ่งอยู่ในฐานะผูกขาดใช้อำนาจในทางที่มีขอบในการจดทะเบียนค่าใช้สิทธิ และในการให้อนุญาตใช้งานลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียงของเจ้าของสิทธิ

(10) มาตรการทางกฎหมายและมาตรการในการบริหาร เพื่อใช้สนับสนุนการบริหารการจดทะเบียนค่าใช้สิทธิ มาตรการที่ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างผู้ขอใช้งานควรเป็นคำสั่งที่เป็นบทกฎหมายและมาตรการบังคับใช้ตามกฎหมาย (enforcement measures) และบทลงโทษ (sanction) ผู้ขอใช้งานที่ก่อให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรบริหารการจดทะเบียนค่าใช้สิทธิ

(11) ในกรณีองค์กรบริหารการจดทะเบียนค่าใช้สิทธิ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสังคมหรือศิลปวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นข้อจำกัดสิทธิของเจ้าของรวมถึงเจ้าของงานต่างประเทศ (foreign right owners) การดำเนินการดังกล่าวจึงต้องอาศัยความร่วมมือของเจ้าของสิทธิหรือตัวแทนเจ้าของสิทธิในการอนุญาตให้สิทธิในงานของเจ้าของลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียง

(12) เจ้าของสิทธิผู้ไม่ได้เป็นสมาชิกขององค์กรบริหารการจดทะเบียนค่าใช้สิทธิและโดยเฉพาะเจ้าของงานต่างประเทศ ผู้มีสิทธิอนุญาตให้ใช้งาน, สิทธิในการจดทะเบียนค่าใช้สิทธิและแจกจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้สร้างสรรค์ จะได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับเจ้าของสิทธิผู้เป็นสมาชิกองค์กรบริหารการจดทะเบียนค่าใช้สิทธิ

(13) องค์กรบริหารการจดทะเบียนค่าใช้สิทธิอาจปฏิบัติงานนอกเหนือจากการบริหารการจดทะเบียนค่าใช้สิทธิ (เช่น กิจกรรมในฐานะตัวแทนของเจ้าของสิทธิ) แต่ค่าธรรมเนียมในกิจกรรมดังกล่าวไม่อยู่ในภาระหน้าที่การจดทะเบียนค่าใช้สิทธิขององค์กร

ค่าใช้สิทธิ

ค่าใช้สิทธิ หมายถึง ค่าตอบแทน (remuneration) ที่ผู้รับอนุญาตจะต้องจ่ายให้แก่ผู้สร้างสรรค์หรือเจ้าของลิขสิทธิ์เพื่อการใช้สิทธินั้น ๆ ค่าใช้สิทธิอาจกำหนดเป็นจำนวนที่แน่นอนหรือเป็นอัตราส่วนต่อยอดขายหรือทั้งสองอย่างประกอบกันหรืออื่น ๆ

ในบางประเทศมีบทบัญญัติให้มีการจัดตั้งสมาคม เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนขององค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ (เช่น สมาคม VECAI) หรือตัวแทนของนักแสดง, ผู้ผลิตสื่อทัศนวัสดุ ในการจดทะเบียนค่าใช้สิทธิรวมทั้งบัญญัติในเรื่องของการทำสัญญาจดทะเบียนค่าใช้สิทธิ (Collective Contacts) และการจ่ายค่าใช้สิทธิให้ด้วย อย่างไรก็ตามประเทศส่วนใหญ่มักมีบทบัญญัติเพื่อบริหารสิทธิดังกล่าว โดยไม่เพียงแต่ให้ผู้สัญญากำหนดกันเอง แต่มีการนำระบบร่วมกันจัดเก็บและจ่ายค่าใช้สิทธิมาใช้ ซึ่งระบบนี้จำเป็นต้องจัดตั้งองค์กรหรือสมาคม

ของผู้รับประโยชน์ โดยองค์กรจะทำสัญญากับผู้ใช้ประโยชน์และจัดเก็บค่าใช้สิทธิรวมทั้งจ่ายค่าใช้สิทธิให้แก่ผู้สร้างสรรค์⁴⁸

“การคำนวณค่าใช้สิทธิ โดยปกติจะคำนวณจากการนำสัดส่วนที่แสดงต่อสาธารณชน การแพร่เสียงแพร่ภาพต่อสาธารณชนหรือโดยจะคิดอัตราเป็นรายปี การเจรจาตกลงในเรื่องอัตราค่าใช้สิทธิ เป็นเรื่องระหว่างสมาคมที่มีหน้าที่จัดเก็บค่าใช้สิทธิกับผู้ใช้ประโยชน์ ที่จะตกลงจำนวนค่าใช้สิทธิกันในเบื้องต้น แต่ในกรณีที่ตกลงกันไม่ได้ จะมีคณะกรรมการกำหนดค่าใช้สิทธิทำหน้าที่ตัดสินอัตราค่าใช้สิทธิที่เหมาะสม การคำนวณค่าใช้สิทธิ จะมีการกำหนดอัตราอยู่ 2 ประการคือ

1) อัตราการใช้สิทธิที่กำหนดโดยการทำสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างเจ้าของงานสร้างสรรค์ที่เป็นการอนุญาตเชิงบังคับหรือสมาคมซึ่งเป็นตัวแทนของผู้สร้างสรรค์

2) อัตราค่าใช้สิทธิที่กำหนดโดยกฎหมายหรือองค์กรของรัฐหรือโดยศาล

สำหรับในกรณีที่มีการกำหนดค่าใช้สิทธิโดยการทำสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างกันนั้น มีวิธีการคำนวณหลัก ๆ อยู่ 2 วิธี คือ

ก) ในกรณีที่เป็นการเหมาจ่าย (lump-sum payment) การคำนวณค่าใช้สิทธิ จะคิดจากขอบเขตของการใช้ประโยชน์และจะมีการปรับปรุงอัตราค่าใช้สิทธิตามค่าครองชีพ โดยจะมีการเจรจาทำสัญญากันใหม่เป็นระยะ ๆ

ข) อัตราค่าใช้สิทธิจะคิดจากรายรับขององค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพหรือผู้นำ สื่อบroadcast ต่อสาธารณชน⁴⁹

(ค) การบริหารการจัดเก็บค่าใช้สิทธิในการแพร่ภาพรายการโดยส่งสัญญาณผ่านเคเบิล (Collective Administration of Right Concerned by Cable Transmission of Broadcast Programs)

ดังกล่าวในข้างต้นแล้วว่า การส่งสัญญาณรายการผ่านเคเบิล มี 2 รูปแบบ คือ

1. Cable Originated programmes คือ รายการที่ถูกส่งโดยผู้ดำเนินการจัดส่งสัญญาณรายการผ่านเคเบิล (Cable Operator)

⁴⁸ มณฑกานต์ พันธุ์ไพโรจน์, “คณะกรรมการกำหนดค่าใช้สิทธิในกฎหมายลิขสิทธิ์ : ศึกษาโครงสร้างและอำนาจหน้าที่”, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้า 11.

⁴⁹ ชาติชาย กิตติสารศักดิ์, “การให้ความคุ้มครองสิทธิข้างเคียง”, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532) หน้า 34.

2. Cable Distribution System คือ องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพขั้นต้นรับสัญญาณ จากดาวเทียมและถ่ายทอดรายการไปในขณะเดียวกับการแพร่ภาพขั้นต้น โดยไม่มีการ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสัญญาณ การส่งสัญญาณในลักษณะมีสัญญาในทางปฏิบัติและในทาง กฎหมาย และสามารถแก้ไขโดยวิธีการอนุญาตใช้สิทธิเชิงบังคับ (Non-Voluntary Licenses) หรือวิธีบริหารการจัดเก็บค่าใช้สิทธิตามชนิด

ในเรื่องการส่งสัญญาณรูปแบบ Cable Distribution System ได้มีบัญญัติใน Article 11 bis (1) (ii) ของอนุสัญญาเบอร์นีไว้ดังนี้ “ผู้สร้างสรรค์งานวรรณกรรมจะมีสิทธิแต่ผู้เดียวใน การอนุญาต...การเผยแพร่ต่อสื่อมวลชนโดยทางสายหรือแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำของการแพร่ เสียงแพร่ภาพงาน หากการเผยแพร่นี้กระทำการโดยองค์กรอื่นนอกเหนือไปจากองค์กรเดิม” (authors...enjoys the exclusive right of authorizing...any communication to the) อย่างไรก็ตาม ตาม Article 11 bis (2) บัญญัติว่าการอนุญาตให้ใช้สิทธิเชิงบังคับ (Non-Voluntary Licenses) อนุญาตให้ใช้สิทธิเชิงบังคับไม่นำมาใช้กับระบบนี้ในลักษณะที่เป็นการเผยแพร่ต่อสาธารณชน ทั่วไป (communication to the public prevail)

ในอนุสัญญากรุงโรมบัญญัติสิทธิของผู้รับประโยชน์ (the beneficiaries) หรือเรียก ว่า สิทธิข้างเคียง ในระบบ Cable Originated Programmes อนุสัญญานี้บัญญัติครอบคลุมถึง การเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรง แต่ไม่ครอบคลุมถึงการส่งสัญญาณในระบบการแพร่เสียง แพร่ภาพซ้ำโดยระบบเคเบิลทีวี (cable retransmission of broadcast programs) หรือระบบ Cable Distribution System อย่างไรก็ตามกฎหมายภายในของชาติบางประเทศอาจให้ความ คุ่มครองสิทธิบางประการของผู้รับประโยชน์ในระบบสิทธิข้างเคียง (ให้ความคุ้มครองสิทธิที่จะ ได้รับค่าตอบแทนเป็นอย่างน้อย) ในการส่งสัญญาณซ้ำ (retransmission)

องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพรายการดั้งเดิม (The Original Broadcasters of Programs) เป็นผู้รับประโยชน์ในการอนุญาตใช้รายการจากเจ้าของงานลิขสิทธิ์ และรวมเรียกสิทธิที่ผู้รับ ประโยชน์ได้รับความคุ้มครองคือสิทธิข้างเคียง ในเรื่องแผนงานการอนุญาตไม่ใช้ครอบคลุมถึง องค์กรของผู้สร้างสรรค์ที่ใช้แผนอนุญาตแบบ “Blanket Licensing”⁵⁰ งานประเภทอื่นโดย เฉพาะงานโสตทัศน ในสภาวะเช่นนี้มีนักกฎหมายและรัฐบาลจำนวนมากให้ความคุ้มครอง

⁵⁰ Blanket Licensing หมายถึงการอนุญาตให้ใช้งานดนตรีกรรมชิ้นใดชิ้นหนึ่งของงาน ดนตรีกรรมทั้งหมดที่เป็นงานสะสมของเจ้าของงาน ดังนั้นการนำงานดนตรีกรรมทั้งหมดที่มีอยู่ใน งานสะสมออกแสดงในที่สาธารณะ จะมีการกำหนดอัตราค่าใช้สิทธิในอัตราเหมาจ่าย

ระบบการแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านเคเบิล (operation of cable systems) โดยใช้วิธีการอนุญาตใช้สิทธิเชิงบังคับ เช่น ประเทศออสเตรเลีย, เดนมาร์ก, สหรัฐอเมริกา

อย่างไรก็ตามเจ้าของงานลิขสิทธิ์และสิทธิ์ข้างเคียง ไม่ว่าจะป็นองค์กรแห่งชาติและองค์กรเอกชนระหว่างประเทศเป็นที่ปรากฏแล้วว่า ระบบการอนุญาตให้ใช้สิทธิเชิงบังคับ (non-voluntary licenses) ไม่ใช่วิธีการแก้ไขปัญหาสิทธิที่ดีที่สุด มีทางเลือกที่เหมาะสมกว่าในการตอบสนองหลักการพื้นฐานการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ข้างเคียง นั่นคือ การบริหารการจัดเก็บค่าใช้สิทธิ

ในช่วงทศวรรษที่ 1970 สมาคม CISAC ได้กำเนิดขึ้นจากการรักษามลประโยชน์ขององค์กรเอกชน หลังจากได้ทำข้อตกลงกันระหว่าง CISAC, The International Federation of Film Producers Associations (FIAPF) และสมาคม EBU (European Broadcasting Unions) ได้ประกาศให้มีผลบังคับในเดือนตุลาคม 1979 ว่าด้วยหลักการพื้นฐานของระบบการบริหารการจัดเก็บค่าใช้สิทธิ ต่อมาในเดือนธันวาคม 1981 ได้ก่อตั้งสมาคม AGICOA (Association for the International Collective Management of Audiovisual works) ทำหน้าที่บริหารการจัดเก็บค่าใช้สิทธิเกี่ยวกับการแพร่เสียงแพร่ภาพรายการซ้ำ โดยผ่านเคเบิล สมาชิกของสมาคม AGICOA มีทั้งสมาคมระดับชาติ และสมาคมผู้ผลิตงานโสตทัศนวัสดุ เพื่อการบริหารและหรือการจัดเก็บค่าใช้สิทธิ สมาคม AGICOA มีหน้าที่หลักคือทำข้อตกลง (ในความร่วมมือระหว่างองค์กรรัฐสมาชิก) ในเรื่องการส่งสัญญาณซ้ำในงานโสตทัศนวัสดุผ่านเคเบิล และในเรื่องการจำหน่าย แจกจ่าย (distribution) ของผู้ทรงสิทธิ์ โดยให้สมาคมมีอำนาจในการจัดเก็บค่าใช้สิทธิ

ในความตกลงแรกนั้นเกี่ยวกับการอนุญาตส่งสัญญาณซ้ำโดยผ่านเคเบิล (the authorization of cable retransmission of programs) มีระบบการบริหารการจัดเก็บค่าใช้สิทธิทั่วโลก รวมประเทศเบลเยียมซึ่งประกอบไปด้วยสมาคม SABAM (องค์กรผู้สร้างสรรค์ตกลงการบริหารการจัดเก็บค่าใช้สิทธิในงานสะสมของเจ้าของกับผู้ดำเนินการจัดส่งสัญญาณรายการผ่านเคเบิล)

ภายใต้ข้อตกลงดังกล่าว ผู้ดำเนินการจัดส่งสัญญาณรายการผ่านเคเบิล (cable operators) เหม่าจ่าย (lump sum) ค่าใช้สิทธิในงานสะสมแก่องค์กรเจ้าของสิทธิ เพื่อเป็นหลักประกันจากการกล่าวอ้างสิทธิ์ของบุคคลที่ 3 หลังจากผ่านการเจรจาหลายรอบ ในที่สุดเกิดข้อตกลงในค.ศ. 1985 ในเรื่องว่าด้วยอัตราค่าตอบแทนในการจำหน่ายแจกจ่ายงาน ดั้งนี้องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ 43.25% สมาคม AGICOA 35.25%, สมาคม SABAM 21.50% นับจากวันที่ 1 มกราคม 1989 เป็นต้นมา ใช้อัตราค่าตอบแทนใหม่นี้ องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ

43 % สมาคม AGICOA 35% สมาคม SABAM 22%

หลังจากที่ประสบความสำเร็จในประเทศเบลเยียม มีการนำมาใช้ในประเทศเนเธอร์แลนด์ในรูปแบบข้อตกลงแม่แบบ (monel contract) โดยความร่วมมือระหว่างสมาคม BUMA (องค์กรผู้สร้างสรรค์), สมาคม AGICOA กับองค์กรสมาชิกของประเทศดัตช์ (สมาคม SEKAM) และองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ นอกจากนี้ยังมีสมาคม VECAI (องค์กรที่ส่งกระจายสัญญาณ (distributors) ผ่านระบบเคเบิลไปยังผู้รับสมาชิกรายบุคคล) และสมาคม VNG (องค์กรผู้กระจายสัญญาณผ่านเคเบิลไปยังผู้รับสาธารณะ) อัตราการจัดเก็บค่าตอบแทนจากการจำหน่ายจ่ายแจกงาน (distribution) ดังนี้ องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ 44.5 %, สมาคม AGICOA 33.5%, สมาคม BUMA 22% ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ได้จัดตั้งสมาคม GEMA เป็นตัวแทนเจ้าของสิทธิ, ได้ทำความตกลงกันระหว่างผลประโยชน์ของเจ้าของสิทธิ และ Deutsche Bundespost ในเรื่องระบบแพร่เสียงแพร่ภาพ, นักแสดง, โสตทัศนวัสดุ ในเรื่ององค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ ไม่เกิดปัญหาในทางปฏิบัติเพราะมีจำนวนสมาชิกที่จำกัด องค์กรผู้สร้างสรรค์ (authors' organization) ได้จัดตั้งระบบการจัดเก็บค่าใช้สิทธิในการจำหน่ายจ่ายแจก มาใช้กับประเทศของผู้สร้างสรรค์ (ผู้เขียนบท, ผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ เป็นต้น) สมาคม AGICOA จึงได้ก่อตั้งระบบเจ้าของสิทธิ (own system) เป็นระบบที่มีเครือข่ายคอมพิวเตอร์มีการจดทะเบียนเป็นองค์กรระหว่างประเทศและเริ่มทำงานในปี ค.ศ.1984⁵¹

2.2.6 กระบวนการการได้มาซึ่งพยานหลักฐานและมาตรการเยียวยาความเสียหายทางแพ่ง

กระบวนการการได้มาซึ่งพยานหลักฐาน ในประเทศอังกฤษเป็นการที่โจทก์ขออำนาจศาลก่อนพิจารณาคดี อนุญาตให้โจทก์หรือทนายของโจทก์เข้าทำการตรวจสอบ, ค้นหา, ยึดหรืออายัดพยานหลักฐานที่อยู่ในความครองของจำเลย เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องร้องในคดีละเมิด ในส่วนการแก้ไขความเสียหายในทางแพ่งในกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ หรือละเมิดสิทธิข้างเคียง ศาลจะมีคำสั่งให้ผู้ละเมิดหยุดการกระทำละเมิด และชดใช้ค่าเสียหายด้วยวิธีที่เหมาะสม ตัวอย่างเช่น บังคับให้แก้ไขความเสียหายหรือรับผิดชอบในความเสียหายบางกฎหมาย

⁵¹ WIPO, "Administration of rights under copyright and neighboring law : general aspects",

บัญญัติให้มีการลงโทษโดยเสียค่าปรับ และ/หรือกักขัง ในกรณีการละเมิดการทำสำเนาให้มีการ ยึดสิ่งซึ่งทำซ้ำในการละเมิดและเอกสารหรือวัตถุอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการละเมิด

หลักของการแก้ไขความเสียหายในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิของเจ้าของงานลิขสิทธิ์ ที่ใช้ ในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ คำสั่งห้ามมิให้ผู้ละเมิดกระทำการใด (Injunction) อันเป็นการ ละเมิดต่อไปและชดใช้ค่าเสียหายในการเสื่อมค่าแก่เจ้าของลิขสิทธิ์อันมีสาเหตุมาจากการ ละเมิดสิทธิ

การละเมิด (piracy) ที่เกิดขึ้นมากขึ้นนั้นจำเป็นต้องมีการแก้ไขความเสียหายในขั้นต้น (preliminary remedies) ซึ่งอาจประสบผลสำเร็จอย่างรวดเร็ว โดยจะช่วยให้การจับกุมพยาน หลักฐาน หรือยกย้ายทรัพย์สินเงินทองที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย

2.2.6.1) การค้นและการยึด

ในประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา สิทธิติดตามของเจ้าของลิขสิทธิ์ สิ้นสุดเมื่อทรัพย์สินของเจ้าของลิขสิทธิ์ได้ถูกแปรสภาพไปแล้ว ด้วยเหตุนี้หากผู้ละเมิดได้ขาย ทรัพย์สินนั้นไปแล้ว และนำเงินที่ขายได้รวมเข้ากับเงินของผู้ละเมิด สิทธิตามนี้ก็ยุติลง แต่ กรณีเช่นนี้ตามหลักกฎหมาย ได้ให้สิทธิแก่เจ้าของทรัพย์สินที่จะยึดทรัพย์สินหรือฟ้องเรียกจำนวนเงินตามมูลค่าทรัพย์สินของเขาที่ได้เปลี่ยนมือไป ในกรณีที่ทรัพย์สินของเจ้าของทรัพย์สินรวมกันอย่างแยกไม่ออกกับทรัพย์สินของเจ้าของคนอื่นอีกคนหนึ่ง แต่ถ้าการนำเอาทรัพย์สินสองรายการมารวมกันดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นเพราะความผิดของเจ้าของคนหนึ่ง ตามกฎหมาย อังกฤษถือว่าเจ้าของฝ่ายที่สุจริตได้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทั้งหมด⁵² เพื่อไม่ให้สิทธิยึดทรัพย์สินนี้หมดไป ในศาลประเทศอังกฤษได้ตัดสินคดีของ Anton Pillo KGV Manufacturing Process Ltd. (1976) ต่อมาได้รู้จักกันในนามของ “Anton Piller Orders” เป็นคำสั่งของศาลออกกฎหมาย อนุญาตให้โจทก์และทนายโจทก์เข้าไปตรวจสอบ, ถ่ายรูป, ให้จำเลยส่งมอบวัตถุที่ซ้ำขึ้นโดย การละเมิด และเอกสารหรือวัตถุอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกับการละเมิด

คำสั่ง Anton Piller Order จะอนุญาตให้เฉพาะกรณีที่ได้มีการได้สวน (Prima facie) แล้วว่ามีมูลแห่งการละเมิดและจากพยานหลักฐานเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าจำเลยเป็นผู้ ครอบครองเอกสาร, วัตถุซึ่งสามารถพิสูจน์การละเมิด และอาจทำลายหรือยกย้ายเอกสาร

⁵² Hans Stall, "Consequences of Liability; Remedies," International Encyclopedia of Comparative Law, Vol. XI, Chapter 8 (1974), P. 121.

หรือวัตถุเหล่านั้น โจทก์จะต้องแสดงให้เห็นว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตัวโจทก์นั้นร้ายแรง⁵³

คำสั่งนี้จึงใช้ในการแก้ไขความเสียหายขั้นต้น (preliminary remedies) ในกรณีที่มีการละเมิด (piracy) ดังนี้⁵⁴

1. เป็นคำสั่งอนุญาตฝ่ายเดียว (ex parte) คือ เป็นการใช้คำสั่งกับเจ้าของสิทธิฝ่ายเดียว โดยไม่กล่าวเตือนให้จำเลยทราบล่วงหน้า เพื่อว่าไม่เปิดโอกาสให้จำเลยได้ทำลายหรือยกย้ายพยานหลักฐานสำคัญ

2. คำสั่งนี้อนุญาตให้โจทก์หรือเจ้าของสิทธิเข้าตรวจสอบสถานที่ของจำเลย และเอกสารทั้งหมด (รวมถึงข้อมูลทางธุรกิจเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิโดยผิดกฎหมาย เช่น ใบเสร็จรับเงิน, ใบส่งของ (invoice), บัญชีรายชื่อลูกค้า และแหล่งจำหน่าย) เป็นวิธีพิสูจน์แหล่งที่มาของการจำหน่ายงานละเมิดลิขสิทธิ์ (pirate) และขอบเขตการค้าที่เกิดขึ้น และจะช่วยให้การส่งคืนค่าเสียหายแก่จำเลย ที่สมควรได้รับสิทธินั้น ดังนั้นโจทก์จะต้องยอมรับต่อศาลเช่นกันในค่าเสียหายที่จำเลยอาจจะได้รับภายใต้หลักประกันเช่นว่านี้

ถ้าจำเลยปฏิเสธไม่ให้โจทก์เข้าทำการตรวจค้นในสถานที่จำเลย ศาลจะถือว่าหลักฐานที่โจทก์อ้างสามารถยืนยันต่อจำเลยได้ และจะถือว่าการปฏิเสธคำสั่งนั้นเป็นการละเมิดอำนาจศาล (contempt of court) ซึ่งศาลมีอำนาจสั่งให้นำตัวจำเลยมากักขังไว้จนกว่าจำเลยจะลบล้างการละเมิดอำนาจศาล (puges his contempt) โดยการอนุญาตให้โจทก์เข้าทำการตรวจสอบในสถานที่ของจำเลย คำสั่งเช่นว่านี้โดยปกติจะขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาล⁵⁵

3. คำสั่งตรวจสอบนี้จะประกอบด้วยคำสั่งห้ามมิให้จำเลยกระทำการใดๆ (injunction) อันเป็นการดัดแปลงแก้ไขหรือยกย้ายสิ่งของหรือเอกสารใด ๆ ที่ศาลได้มีคำสั่งตรวจสอบ

2.2.6.2) การออกคำสั่งห้ามมิให้จำเลยกระทำการใด (Injunction)

⁵³ Stephen M. Stewart, *International Copyright and Neighbouring Rights*, P.205.

⁵⁴ WIPO, "Fight against piracy legal means and practical methods," *Regional Copyright Seminar for Asia and the Pacific*, Tokyo, November 15 to 19, 1993, P.264-265.

⁵⁵ Stephen M. Stewart, *International Copyright and Neighbouring Rights*, หน้า 205.

การออกคำสั่งนี้ เป็นการเยียวยาตามความยุติธรรมเพื่อวัตถุประสงค์ในการบรรเทาผลร้ายการรบกวนขัดสิทธิที่ผิดกฎหมาย (injunction) อันเป็นองค์ประกอบของการละเมิดสิทธิหรือสิทธิข้างเคียง หรือที่จะให้กระทำการบางอย่าง (mandatory injunction) คำสั่งห้ามดังกล่าวนี้ถ้าเป็นคำสั่งชนิดถาวรหรือเด็ดขาด (perpetual or final injunction) จะเป็นการกำหนดความคุ้มครองที่แน่นอนแก่สิทธิของโจทก์ แต่ถ้าเป็นคำสั่งห้ามชั่วคราว (interlocutory injunction) จะเป็นเพียงคำสั่งที่ออกในระหว่างการพิจารณาคดีเพื่อที่จะดำรงรักษาสถานะเดิมเอาไว้จนกว่าศาลจะได้พิพากษาคดี

คำสั่งห้ามชั่วคราว (interlocutory injunction) นับเป็นการแก้ไขความเสียหายที่สำคัญที่สุดและเป็นหลักประกันที่ได้ผลในทันทีทันใด เพราะคำสั่งนี้จะทำให้จำเลยต้องหยุดการกระทำที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นการละเมิดสิทธิของโจทก์ ทั้งนี้ก็เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อไปหรือที่จะทำความเสียหายซ้ำอีก อย่างไรก็ตามคำสั่งห้ามนี้ก็อาจอนุญาตเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการทำความเสียหายที่ใกล้จะถึงได้ด้วย โดยไม่ต้องรอให้เกิดความเสียหายขึ้นเสียก่อน หากโจทก์ได้แสดงให้เห็นว่าการกระทำที่จะสั่งห้ามนั้นจะเป็นการละเมิด

ในทางปฏิบัติผลของการใช้คำสั่งห้าม, ระดับการกระทำของจำเลย ทำให้ตัดโอกาสในการหาผลกำไร, เลิกการกระทำดังกล่าวและปฏิบัติตามคำสั่งเด็ดขาดของศาล (final judgment) โดยใช้ก่อนการพิจารณาคดี โดยเฉพาะในกรณีงานเสดว์สดซ์ของเพลงที่ได้รับความนิยม หรือบทความหนังสือพิมพ์หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ จนกว่าจะสิ้นสุดการพิจารณาคดี ต้องใช้ระยะเวลาหลายเดือน ต่อมาขณะที่การละเมิดการสำเนาใช้เวลาไม่ยาวนานแต่มูลค่ามหาศาล ด้วยเล็งเห็นถึงประเด็นนี้ ศาลจึงต้องการเข้าจัดการจำเลยเพื่อมิให้จำเลยทำลายสินค้าอันจะเป็นสาเหตุให้จำเลยชนะการพิจารณาคดีได้ การเยียวยาชั่วคราวนี้ศาลจะต้องชั่งน้ำหนักระหว่างความเสี่ยงจากความเสียหายที่โจทก์จะได้รับ หากโจทก์ไม่ได้รับการเยียวยาแก้ไขความเสียหายจากการละเมิด กับความเสี่ยงจากความเสียหายที่จำเลยได้รับจากการที่ศาลมีคำสั่งห้ามกระทำ (ingunction)⁵⁶

ในกลุ่มประเทศซีวิลลอว์ เช่น ประเทศเยอรมัน ได้วางหลักเกณฑ์การฟ้องคดีเพื่อป้องกันความเสียหายที่ทำให้น่ากลัวจะเกิดขึ้น สามารถกระทำได้เมื่อไรก็ตามที่สิทธิตามกฎหมายหรือประโยชน์ซึ่งกฎหมายลักษณะละเมิดให้ความคุ้มครองถูกคุกคามให้น่ากลัวอย่างร้ายแรงด้วยการรบกวนขัดสิทธิอันมิชอบด้วยกฎหมาย แม้ว่าจำเลยจะยังปราศจาก

⁵⁶ Ibid, P.205-206.

ความผิดก็ตาม ดังนั้นเมื่อศาลได้มีคำสั่งห้ามการกระทำหรือการทํ้าซึ่งการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวมาแล้ว โจทก์ย่อมจะร้องขอให้บังคับตามคำสั่งนั้นได้โดยทันที หากจำเลยฝ่าฝืนก็อาจได้รับโทษ⁵⁷

2.2.6.3) การทดแทนค่าเสียหาย (compensatory remedies)

ก. ความเสียหาย

โดยปกติวัตถุประสงค์ของการชดใช้ค่าเสียหาย คือ การทำให้โจทก์กลับสู่สถานะเดิมก่อนที่จะมีการละเมิดเกิดขึ้น ดังนั้นความเสียหายที่เกิดขึ้นจึงต้องได้รับการทดแทนความเสียหาย (compensatory) ตามหลักเกณฑ์ของกลุ่มประเทศคอมมอนลอว์มีวิธีการเรียกร้องการทดแทนความเสียหาย 2 ประการคือ ประการแรกโดยเรียกร้อยค่าเสียหาย (damages) สำหรับความเสียหายตามที่ได้รับจริง และประการที่สองโดยการเรียกร้อยผลกำไร (profits) ที่ผู้ก่อความเสียหายได้รับเนื่องจากการทำละเมิดนั้น

เมื่อผู้เสียหายพิสูจน์ให้เห็นถึงความเสียหายว่าได้เกิดขึ้นจริง และมีจำนวนมากเพียงใด ศาลก็จะเยียวยาความเสียหายโดยอาศัยมาตรการในการประเมินความเสียหายเพื่อให้โจทก์ได้รับการทดแทนตามความยุติธรรมเท่าที่จะกระทำได้ อย่างไรก็ตามในกรณีที่จำเลยได้กระทำละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเจตนาร้ายอย่างชัดแจ้ง ศาลอาจมีดุลยพินิจตัดสินให้จำเลยชำระ “ค่าเสียหายที่เป็นโทษหรือเป็นเยี่ยงอย่าง”⁵⁸ (punitive damages) กล่าวคือศาลอาจตัดสินให้จำเลยชำระค่าเสียหายในจำนวนที่มากกว่าความเสียหายตามความเป็นจริงที่ควรได้รับ กรณีการคำนวณการชดใช้ค่าเสียหาย คำนวณจากค่าอนุญาตให้ใช้สิทธิ (licence) หรือคำนวณจากการสูญเสียรายได้จากการจำหน่าย หรือค่าลิขสิทธิ์ (royalties)

ในประเทศส่วนใหญ่ ศาลตัดสินแยกชนิดของค่าเสียหาย (Head of damages) ในประเทศซีวิลลอว์ ผู้เสียหายอาจได้รับการทดแทนเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตนโดยการแข่งขันอันไม่เป็นธรรม แต่ในเรื่องหลักการชดใช้คืนผลกำไรที่จำเลยได้รับมาโดยการกระทำละเมิดในบางประเทศไม่อนุญาตให้นำมาใช้ เพราะขอบเขตแห่งความรับผิดชอบถือว่า

⁵⁷ Hans Stall, "Consequences of Liability, Remedies," *International Encyclopedia of Comparative Law*, Vol. XI, Chapter 8 (1974), P.150-161.

⁵⁸ Piere-Dominique Ollier, Jean-piere Le Gall, Various Damages, "International Encyclopedia of Comparative Law", Vol. XI, Chapter 10 (1977), P.119.

คดีใช้ความเสียหายจะต้องมีจำนวนเท่ากับความเสียหายที่ได้รับไม่มากไม่น้อยไปกว่านั้น แต่หลักการดังกล่าวนี้จำกัดอยู่เฉพาะในกรณีละเมิดทรัพย์สินอุตสาหกรรม ในประเทศอื่นๆ การเยียวยาความเสียหายด้วยวิธีดังกล่าวนี้ถือเป็นเรื่องปกติธรรมดา

๗) การริบ (delivery up)

การเยียวยาโดยวิธีนี้ใช้ควบคู่ไปกับคำสั่งห้ามกระทำ (injunction) อันเป็นคำสั่งให้จำเลยส่งคืนสำเนาที่ทำละเมิดและเครื่องยนต์หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการผลิต ถ้าจำเลยไม่ส่งมอบวัตถุเหล่านี้ในระหว่างกระบวนการพิจารณาคดี โดยปกติศาลจะมีคำสั่งให้ทำลายสิ่งซึ่งทำซ้ำโดยการละเมิด หรือเครื่องจักรเมื่อสิ้นสุดกระบวนการพิจารณาคดี⁵⁹

⁵⁹ Stephen M. Stewart, International Copyright and Neighbouring Rights, P.207.